

Varför är alltid flickorna bättre?

Orsaker till pojkars sämre läsresultat.

Nicholas Paley

2013

Examensarbete, Avancerad nivå (yrkesexamen), 30 hp
Didaktik
Läraryrket

Handledare: Jan Grannäs
Examinator: Åsa Morberg

Sammanfattning:

Syftet med detta examensarbete är att finna bakomliggande orsaker och faktorer som påverkar pojkar och deras läsning. Varför presterar pojkar sämre än jämnåriga flickor på lästester i alla de länder där tester görs? Detta är något som otaliga undersökningar pekar på både i Sverige och internationellt. Ett barns framgång i läsning är en viktig del av dess utbildning. Har barnet problem på detta område så får det problem i alla ämnen. Huvudfrågan för detta examensarbete är således: *varför presterar pojkar sämre än flickor i läsning*. De delmoment som påverkar läsningen belyses ur flera vinklar i hopp om att lyfta fram en så övergripande bild som möjligt av detta fenomen. Detta är en litteraturstudie med fokus på forskning genomförd mellan 2007-2013. Undersökningen visar att den nivå ett barn når i sin läsning är resultatet av en ytterst komplicerad kombination av faktorer där hemförhållanden och motivation tycks väga tyngst. Samtidigt visar studien även att andra faktorer som ofta lyfts fram som mer eller mindre avgörande bygger på motsägelsefulla fakta.

Keywords: boys, digital reading, gender differences, literacy, motivation, reading, reading instructions, reading methods, text types.

(Nyckelord: interaktiv läsning, könsskillnader, läsinstruktioner, läs- och skrivkunnighet, läsmetoder, läsning, motivation, pojkar, texttyper)

Innehållsförteckning

Inledning:	1
Syfte och frågeställning:.....	5
Examensarbetets disposition:	6
Introduktion till orsaker som skiljer pojkar och flickor åt vid läsning:	7
Biologiska förklaringsmodeller:	8
Hjärnans mognadsgrad:	8
Sociokulturella förklaringsmodeller:.....	9
Språkmiljö och hemförhållanden:	9
Motivation:	10
Är läsning genusbetonat?	11
Undervisning:	12
Texttyper:.....	12
Datorn:.....	13
Genomförande:	14
Val av metod:	14
Urval av vetenskapliga artiklar samt examensarbetets begränsningar:	17
Undersökning:	22
Biologiska orsaker:.....	22
Hjärnans eventuella roll:.....	22
Sociokulturella orsaker:.....	25
Språkmiljö och hemresurser:	25
Motivation:	29
Genusfrågan:	31
Undervisningens betydelse:.....	32
Texttyper:.....	32
Datorn:.....	35
Resultat:.....	38
Hjärnans eventuella roll:.....	38
Språkmiljö och hemförhållanden:	40
Motivation:	41
Genusfrågan:	43
Texttyper och undervisningen:	44

Datorn:.....	46
Avslutande kommentar:	48

Inledning:

En väldigt viktig del av skolans uppgift är att lära eleverna att läsa och skriva. Det är oundvikligen en av de viktigaste uppgifter skolan har. Att kunna läsa och skriva bra är ett måste för att kunna klara sig i dagens samhälle. Därför läggs åtskilliga lektionstimmar på att undervisa och träna denna förmåga. Hur detta går mäts med jämna mellanrum både nationellt och internationellt. Det görs regelbundet gedigna undersökningar i västvärlden om hur läsförmågan hos olika länders elever utvecklas och hur den förhåller sig till andra länders elever. En stor sådan undersökning görs av *International Association for the Evaluation of Educational Achievement* (IEA). I deras undersökning *Progress in International Reading Literacy Study* (PIRLS) undersöks läsförmågan hos elever i årskurs 4 i en stor mängd länder. Undersökningen har ägt rum vid tre tillfällen: 2001, 2006 och senast 2011 och Sverige har deltagit i samtliga undersökningar. Detta erbjuder en möjlighet att se hur läsförmågan har utvecklats under de sista tio åren. Bland annat så undersöks skillnaden mellan pojkar och flickor i de deltagande länderna. Statistiken är långt ifrån tilltalande sett ur ett genusperspektiv. Av de EU/OECD-länder som deltog är det endast Italien, Spanien och Frankrike som inte har, vad IEA benämmer, signifikanta förändringar i resultatet mellan pojkar och flickor. Det är också inget av de undersökta länderna där pojkar har ett bättre resultat än flickor. Vad Sverige beträffar så är PIRLS utlåtande för de tre senaste undersökningarna ingen vidare munter läsning:

Flickor presterar bättre än pojkar i alla deltagande länder och oavsett lässkala, men storleken på skillnaden varierar.[...] Sverige tillhör de länder där könsskillnaden är störst ...¹

Flickor når i de allra flesta länder, däribland Sverige, ett signifikant bättre genomsnittligt läsprovresultat än pojkar.²

I Sverige läser flickorna bättre än pojkarna och situationen är densamma i de flesta andra länder som deltog i PIRLS. Skillnaden mellan flickors och pojkars resultat har dock minskat sedan 2001

---

¹ *Barns läskompetens i Sverige och i världen - PIRLS 2001*. s. 14.

² *PIRLS 2006 Läsförmågan hos elever i årskurs 4 – i Sverige och i världen*. s.54.

genom att flickornas resultat har försämrats mer än pojkarnas.³

Må vara att senaste undersökningen skulle kunna peka på något av en utjämning mellan könen men som texten säger så är detta på grund av att flickorna försämrat sina resultat och inte att pojkarna förbättrat sina.

Att skillnaderna berör ett sådant viktigt område som förmågan att läsa är allvarligt. Didaktikforskaren Gerd B. Arfwedson (2006) beskriver, utifrån elevers förståelse av litteraturläsning, skillnaden mellan goda och sämre läsare som väldigt stor och hans förklaring sätter ljus på vilket dilemma detta kan skapa i undervisningen. Goda och erfarna läsare besitter en bättre kunskapsbas att utgå ifrån: "De använder sin förståelse av personer för att göra predikationer om en berättelse, för att reflektera över sina egna liv eller för att generalisera från texten till världen."⁴ De uppfyller med andra ord två av skolplanens mål för ämnet svenska: ge eleven förståelse för omvärlden och den egna personligheten.⁵ De svaga läsarna har problem med att ta sig in i textens värld. De förstår inte alltid vad det är som egentligen händer i texten: "Deras respons på texten består vanligen av ett bokstavligt återberättande av det de kommer ihåg. Vanligen berättar de utan att skilja på stort och smått, på väsentligt och oväsentligt."⁶ Med en teknik som denna kan man förstå att det blir svårt att lyckas bra i skolan. För att inte nämna omöjligheten att "... utveckla sin förståelse för omvärlden."

Att få alla elever engagerade är naturligtvis inte enkelt och kräver egentligen att undervisningen läggs på individnivå: eleven undervisas utifrån intresse och kunskap. Faktum är att detta är skolans skyldighet. I den svenska skolplanen för grundskolan står att undervisningen skall: "... anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskaps- utveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper."⁷ Författarna till läroplanen har, medvetet eller ej, stora likheter med John Deweys åsikter i att undervisning skall utgå ifrån barnets tidigare erfarenheter: "... the school must represent present life-life as real and vital to the child as that which he carries on in the home, in the neighborhood, or on the playground."⁸ Dewey

---

³ PIRLS 2011 - Läsförmågan hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv. s.7.

⁴ Arfwedson, G. (2006) *Litteraturredidaktik: från gymnasium till förskola* s. 40.

⁵ Hämtat från: www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/svenska

⁶ Ibid. s. 39.

⁷ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011.

⁸ Dewey, J. (1897). *My Pedagogic Creed*.

poängterar också, vilket berör detta arbete i mångt och mycket, att litteratur är ett reflekterande och tolkande av sociala erfarenheter och att dessa erfarenheter först måste ha upplevts innan den kan läsas om: "... literature is the reflex expression and interpretation of social experience; that hence it must follow upon and not precede such experience."⁹ Detta tolkar jag som att det skolan väljer att arbeta med och hur det förs fram bör utgå ifrån barnets utgångspunkt: det måste vara betydelsefullt för barnet. Dewey beskriver förvisso barn generellt utan fokus på om det är pojkar eller flickor. Med PIRLS-studien i åtanke är det dock inte långsökt att tolka det som att pojkar drabbas hårdare av pedagogiska missräkningar (val av texter etc.) än vad flickor gör. Denna misstanke stärks vid en läsning av Gunilla Molloys bok *Pojkar läser och skriver*. I den beskrivs hur det är mycket fler pojkar som ogillar läsning än flickor. Hon är dock noga med att förklarar hur det handlar om skoltexter: pojkar ogillar att läsa det som skolan vill att de skall läsa. Detta innebär, i linje med Dewey, att ett möjligt problem till de dåliga resultaten kan ligga i hur skolan bedriver sin verksamhet.

I ett land som England, där PIRLS-undersökningarna pekar på att skillnaderna över en tio års period är som störst, har regeringen börjat inse att problemet är allvarligt. Mellan januari och juni 2012 genomfördes *The Boys' Reading Commission*. En gemensam satsning mellan *The All-Party Parliamentary Literacy Group* och välgörenhets- organisationen *The National Literacy Trust*. Målet var att studera hur stort problemet är och varför det uppstått. Rapporter och forskning som studerats pekar på att "... there is evidence that the literacy gender gap has been around for some time, with girls outperforming boys for perhaps as long as 60 years, and the gap unchanged since the early 1970s."¹⁰ Mycket av de slutsatser som rapporten kommit fram till pekar på att problemet är djupgående och inte enbart ett problem för skolan. För att skolan skall kunna hjälpa pojkar att bli bättre behövs vidgående förändringar bland annat av pojkars fritid och hjälp från hemmen rekommenderas. Denna period, som citatet ovan pekar på, är intressant ur andra perspektiv också. I de nordiska länderna studerade 1960 drygt dubbelt så många män (58 536) vid universitet och högskolor som kvinnor (29 557). På 50 år har detta förändrats drastiskt och 2010 studerade 691 292 kvinnor kontra männens 496 910 på universitet och högskolor.¹¹ I alla studieinriktningar är kvinnor klart överrepresenterade förutom naturkunskaps-, matematik- och ingenjörutbildningar. Att detta skulle ha en direkt koppling till pojkars läsförmåga är långsökt att tro. Faktum kvarstår dock att en god läsförmåga är ett måste för att ta sig igenom den mängd litteratur som en högre utbildning

---

⁹ Ibid.

¹⁰ National Literacy Trust. Tillgänglig på http://www.literacytrust.org.uk/policy/boys_reading_commission

¹¹ Nordiska Rådet. Tillgänglig på <http://www.norden.org/sv/tema/nordisk-statistik-i-50-aar-1/statistik-fraan-196220132012/universitetsstuderande>

kräver och därför skulle ett förbättrat resultat för pojkar åtminstone ge dem bättre förutsättningar.

Med detta i åtanke väcks en rad frågor. Hur skall skolan lyckas med att vända denna trend? Kan skolan själv ändra inställning till läsningen eller behöver samhället (föräldrar etc.) också involveras i arbetet? Räcker det med att elever läser i skolan? Ser individer annorlunda på läsning om de är pojkar eller flickor? Det finns olika sätt att läsa på och olika texttyper som kanske är olika tilltalande för olika individer. Hur ställer sig skolan till detta och hur arbetar de med så vitt skilda perspektiv? Dessa är alla frågor som påverkar hur skolan lägger upp sin undervisning och hur eleverna relaterar till denna undervisning. Jag kommer i detta examensarbete försöka finna svar på dessa frågor. Jag anser att det saknas en övergripande förklaring av varför pojkar presterar sämre än flickor. En uppsjö av information går att finna om delmoment som till exempel pojkar och deras motivation för läsning eller pojkars preferenser av textval etc. Vill man dock veta hur alla dessa variabler påverkar varandra och helhetsbilden blir det genast svårare att finna en övergripande förklaring. Finns inte en helhetsbild så riskerar vuxna att stirra sig blinda på enskilda delmoment. Vilket i slutänden kan få svåra konsekvenser eftersom lästräningen då kanske fokuserar på helt fel saker.

Syfte och frågeställning:

Detta examensarbete är en litteraturstudie av befintlig forskning som gjorts de senaste fem åren (2007-2013) med inriktning på pojkar och läsning. Artiklarna belyser dilemmat med pojkars sämre resultat från olika vinklar: motivation, sociokulturella orsaker, teknologins roll samt genusfrågan i undervisningen för att nämna ett par. Arbetet har som syfte att ge en så bred bild som möjligt av de orsaker som forskare anser skapar denna differens mellan könen. Studien söker även riktlinjer för skola och hemmet. Hur skall dessa bäst förhålla sig för att behjälpa pojkar samt söka förebygga problemet?

Frågeställningen består således av två delfrågor:

1. Vilka bakomliggande faktorer kan vara orsak till att pojkar presterar sämre än flickor?
2. Vilka metoder anser forskare att skola och samhälle bör använda sig av för att motverka detta?

Examensarbetets disposition:

Jag upptäckte tidigt ett mönster i de artiklar och den litteratur jag läste i hur förklaringar till problemet pojkar och läsning söks. Det är främst tre förklaringsmodeller: biologiska, sociokulturella eller hur undervisningen är utformad. Dessa kategorier har sedan en mängd olika underkategorier så som motivation, texttyper, genus etc. Vissa av dessa underkategorier, så som exempelvis motivation och genus, dyker upp både under förklaringar tillhörande sociokulturella orsaker och orsaker relaterade till undervisningen. Jag valde att använda dessa förklaringsmodeller som en mall i mitt arbete och grupperade dem enligt följande:

Biologiska orsaker	Sociokulturella orsaker	Undervisning
Hjärnans mognad	Språkmiljöer Hemförhållanden Motivation Genus	Texttyper Datorn

I största allmänhet så går en sådan här uppdelning i praktiken inte att genomföra eftersom alla dessa faktorer går in i varandra. Ett barns motivation kan exempelvis vara påverkat av vilka texter som det krävs att man läser i skolan, hur hemmet ställer sig till läsning *och* mognadsgraden hos barnet. Denna mall får ses som en teoretisk mall som underlättar att beskriva mitt spörsmål. Därmed så kommer informationen presenteras i den ordning som mallen visar. Först beskrivs biologiska orsaker sedan kommer sociokulturella orsaker, med dess underkategorier, och sist undervisning med dess underkategorier. Detta mönster återkommer i inledningen, undersökningen och sammanfattningen. Det var även efter denna mall jag sökte mina texter vilket kommer att beskrivas under metodavsnittet.

Introduktion till orsaker som skiljer pojkar och flickor åt vid läsning:

Som nämndes ovan så brukar förmågan att läsa, lite förenklad, kunna delas in i två delmoment som båda påverkar varandra: individens förmåga att avkoda och individens förmåga att tolka det den läst, dvs. förstå innebörden av det budskapet texten förmedlar. En väldigt förenklad formel för läsning skulle kunna vara $L = A * S$: läsning är en produkt av avkodning och språkförståelse.¹² Brister en av dessa variabler äger ingen läsning rum. Avkodning har inget vidare syfte om språkförståelsen är låg och tvärtom så får inte språkförståelsen något att arbeta med om avkodningen brister. Här i ligger det första hinder elever måste ta sig förbi för att bli skickliga läsare. Delmomentet språkförståelse är dock oerhört komplicerat och kräver väldigt mycket träning. En läsare kommer under hela sitt liv att stöta på nya områden som den inte alltid bemästrar. Det är ett livslångt lärande som pågår långt efter att ”koden knäckts”. För att sätta vikten av språkförståelse och problematiken kring det i ett lättförståeligt sammanhang så kommer här ett enkelt exempel. En mindre tekniskt kunnig människa bor i ett hus där värmepannan har gått söder. En ny införskaffas och personen bestämmer sig för att ta en titt i manualen över hur den skall installeras. Allt som står i manualen är skrivet på svenska. Vår person är välutbildad och behärskar det svenska språket på en avancerad nivå. Ändå sitter personen och kliar sig i huvudet obenägen att kunna förstå hur värmepannan skall installeras. Orsaken till detta är att den typ av språk som manualen innehåller är skriven på en teknisk jargong som det krävs att man är insatt i för att kunna förstå. Alltså förstår personen vad orden säger, vad de betyder och hur de kan användas i en massa andra sammanhang. Fast i detta fall kan personen ändå inte förstå det tänkta budskapet: så här installerar man en värmepanna. Detta exempel belyser grundproblemet för detta arbete: elever lär sig att läsa till en hög nivå men de brister i förståelsen av *vad* det är de läser och pojkar gör det i större utsträckning än flickor. Forskningen kring detta fenomen är omfattande och inte alltid pekar den åt samma håll. Två stora förklaringsmodeller är biologiska eller sociokulturella orsaker vilket kommer att beskrivas här nedan.

---

¹² Elbro. C. (2008). *Läsning och läsundervisning*. s. 27.

Biologiska förklaringsmodeller:

Biologiska förklaringar, till skillnaden mellan pojkar och flickor och deras läsförmågor, hamnar oundvikligen i diskussioner som handlar om hjärnans mognadsgrad.

Hjärnans mognadsgrad:

Enligt Martin Ingvar (professor i integrativ medicin), som tillfrågats av Forskning.se om huruvida flickor och pojkars hjärnor skiljer sig åt, finns det en skillnad i takten hjärnorna utvecklas. Flickors hjärnmognad tycks ligga ett till två år före pojkars. ”... eftersom mognadsgraden relaterar till koncentrations- och inlärningsförmåga när det gäller skriva, räkna och läsa måste man ta detta på allvar.”¹³ Samtidigt påpekar Martin Ingvar att skillnaden mellan hjärnans mognadsprocess är större mellan individer än mellan könen. Det kan variera upp till sju år i mognad mellan två 15-åringar pekar nya studier på. Doreen Kimura (1992) instämmer i sin artikel *Sex differences in the brain* att skillnaden mellan män och kvinnor är mindre än skillnaderna som existerar mellan individer av samma kön. Samtidigt hänvisar hon till tester som gjorts där flickor hade en större tendens att klara av uppgifter som innefattade att minnas listor av ord medan pojkar visade bättre resultat i spatiala förmågor som handlade om roterande objekt. Steenberg (1997) skriver i *Flickor och pojkar i samma skola* att eftersom avkodning och förståelsen sitter i två olika hjärnhalvor, hos majoriteten av oss människor, så krävs det att hjärnhalvorna är synkroniserade för att läsningen skall löpa smidigt. Denna synkronisering sker vid femårsåldern hos flickor och ett år senare hos pojkar.¹⁴ Med språkmognad och synkroniseringen av hjärnhalvorna i åtanke så borde flickor ha ett visst försprång i de tidiga skolåren när mycket av grundkunskaperna inom läsning läggs. Detta poängterar också Steenberg: ”... om barn börjar i skolan när de är sex år gamla så borde flickor vara mer disponerade för att lära sig läsa och ha större språkmedvetenhet än pojkar.”¹⁵ Det är dock viktigt att notera ordet *borde* i citatet eftersom det signalerar ett antagande och inte en slutgiltig sanning. Det *borde* vara en bidragande orsak, utifrån vad vi vet om hjärnans uppbyggnad, men det är inte ett faktum utan snarare en möjlig orsak. Problemet som uppstår med detta argument är att pojkar länge har varit bättre överlag på matematik än flickor även om nu flickor de senaste decennierna kapat detta försprång markant. Om nu det endast skulle

---

¹³ <http://www.forskning.se/nyheterfakta/teman/hjarnanochlarande/tiofragorochsvar/arpojkarochflickorshjarnor/olika.5.2e8f151e133b9963de48000672.html>

¹⁴ Steenberg, A. (1997). *Flickor och pojkar i samma skola*. s. 28.

¹⁵ *Ibid.* s. 28

handla om hjärnans mognad så skulle även matematik vara ett ämne som pojkar låg långt efter i eftersom räkning också är beroende av hjärnans mognadsgrad. Dessutom är män i Norden, som nämnts ovan, fortfarande dominerande på högskolor och universitet när det kommer till naturvetenskap-, matematik- och ingenjörsutbildningar vilka alla innefattar mängder av matematik. Flickors framsteg inom matematiken bör istället visa på att mognadsgraden inte är så viktig som ibland poängteras utan att andra faktorer har större betydelse. Francis och Skelton (2001) poängterar hur denna utveckling har sett ut sedan 70-talet i England och Wales. I början av 70-talet så presterade flickor som grupp sämre än pojkar i matematik, fysik och kemi medan de var bättre i engelska och språk. På tre decennier har pojkars dominans i matematik, fysik och kemi minskat markant, försvunnit eller i vissa fall har flickor visat bättre resultat än pojkar.¹⁶ Detta samtidigt som flickors dominans i språk legat på samma nivå under hela perioden. Eftersom flickor så markant har kunnat förbättra sina resultat inom matematik och naturvetenskap så bör det ligga andra faktorer bakom deras framgång än endast mognadsgraden. Forskning.se pekar på att som kompensation för skillnaden i mognad krävs lust och motivation. Att dessa två hjärnfunktioner mycket möjligt skulle kunna väga upp skillnaden i mognadsgraden. Detta leder oss in på nästa stora förklaringsmodell: sociokulturella faktorer.

Sociokulturella förklaringsmodeller:

Exempel på sociokulturella faktorer kan vara uppmuntran (eller avsaknad av uppmuntran) till att läsa, i vilken grad barnet har vistats i en miljö med stor variation i språket eller hur elevens hemförhållande ser ut (ekonomi, antal böcker, föräldrars utbildning etc.).

Språkmiljö och hemförhållanden:

Forskning pekar på att vilken ”språkmiljö” barnet vuxit upp i har betydelse för studieresultaten. En studie gjord 1995¹⁷ visade att barn från hem med högutbildade föräldrar fick höra 12 miljoner fler ord, under sina tre första år, än barn från arbetarklassen. Vad det gällde mindre lyckligt lottade barn, som hade föräldrar som var socialbidragstagare, så fick de endast en variation på tio miljoner ord. Dessa barn följdes sedan upp till 10-årsåldern och barn som exponerats för mindre variation i språket behövde specialundervisning i större

---

¹⁶ Francis. B & Skelton. C. (2001). *Investigating Gender*. s. 28-29.

¹⁷ Lundberg. I. (2009) *Läsningens psykologi och pedagogik* s. 27

utsträckning än de som kom från bättre ”språkmiljöer”. Redan vid skolstart finns det alltså ett stort spann av olika nivåer elever kan ligga på i rena förkunskaper. Vissa barn har ett rikt och utvecklat språk och har detta som hjälp vid början av sin läsinlärning. Vissa har kanske till och med uppmuntrats till att lära sig att läsa innan de börjar skolan. Har eleven både ett utvecklat språk och kan läsa så ligger den långt före många av sina klasskamrater och även före många äldre elever på sin skola. Även PIRLS undersökningar visar att elevernas hemförhållande är av stor vikt för elevens läsprestation i skolan. De variabler som PIRLS tar med i sin undersökning bygger på så kallade hemresurser: ”... föräldrarnas utbildningsnivå, yrkesstatus, antal böcker i hemmet samt om eleven har tillgång till eget rum och internetuppkoppling.”¹⁸ Av de elever som befinner sig på en avancerad läsfärdighetsnivå så har de i högre grad goda hemresurser i förhållande till de elever som presterar lägre på testerna. Orsaken till varför exempelvis föräldrars utbildningsnivå eller ekonomiska resurser påverkar barnets studieresultat förklarar inte PIRLS studie. Den pekar bara på att det finns ett samband. Med tanke på undersökningen nämnd ovan, om ”språkmiljöer”, så kan variation i språket vara en av flera bidragande orsaker. Eftersom elevers hemresurser har visat sig vara betydelsefulla för elevers läsresultat så är kontakten hem och skola väldigt viktig.¹⁹ Det är viktigt att föräldrar är ”goda förebilder” och visar att läsa är något viktigt.

Motivation:

En orsak som däremot tycks vara klart avgörande i förhållande till studieresultat är nivån av individens motivation. Hur pass engagerad en elev är blir naturligtvis en bidragande faktor för hur mycket tid den lägger ned på sitt arbete oavsett vad det handlar om. Vikten av motivationen har visat sig vara så viktig att 13-åriga elever med god motivation har visats ha bättre studieresultat än 17-åringar med lägre motivation. Samma undersökning visade även att elever från hem med sämre ekonomi eller med lågutbildade föräldrar visade bättre studieresultat än elever från hem med välutbildade föräldrar eller föräldrar med hög inkomst om studiemotivationen var hög. Även pojkar som var mer läsmotiverade visade sig ha bättre läsförståelse än flickor som var mindre läsmotiverade: ”Motivation är länken mellan regelbunden läsning och framgång i läsningen”.²⁰ Detta är ganska uppenbart att om en individ tränar mycket på en viss sak så blir denne bättre. Samtidigt gör ett förbättrat resultat att

---

¹⁸ PIRLS 2011 - *Läsförmågan hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv*. s. 41.

¹⁹ *Handbook of reading research* 3. s. 129.

²⁰ *Handbook of Reading Research Volume 3*, s. 404.

individen anstränger sig mer för den känner att ansträngningen ger utdelning. Ett område som således tycks vara viktigt att arbeta på är pojkars motivation att läsa. Fast även här finns motsägelsefulla fakta. Den senaste PIRLS-undersökningen visade att i Sverige finns en lägre nivå av elever som hävdar att de känner en motivation att läsa på fritiden i förhållande till andra undersökta länder. Samtidigt så visar testresultaten att många av de högpresterande länderna har en ännu lägre andel läsmotiverade elever än vad Sverige har. Återigen syns motsägelser som pekar på att det omöjliga kan vara endast en faktor som påverkar pojkars, och elever överlag, resultat.

Är läsning genusbetonat?

Viss forskning pekar på att från unga år är läsning kopplat till modern och kvinnor²¹: det är en kvinnlig sysselsättning mer än en manlig. Många undersökningar styrker detta påstående då pojkar i enkäter svarat att de sällan läser på sin fritid utan hellre gör andra saker. Bland annat så gjordes redan 1992²² en undersökning, om läsvanor bland tonåringar utanför skoltid, där 85 % av flickorna hävdade att de läste på sin fritid. Det var endast 65 % av tillfrågade pojkar som gav samma svar. Nyligen genomförda undersökningar i Sverige visar på liknande resultat där 75 % av tillfrågade flickor läste frivilligt kontra 50,7 % av tillfrågade pojkar.²³ Statistik som denna har fått en del forskare att anta en inställning att det finns en tudelad attityd till litteratur i vårt samhälle. Den så kallade ”sexual division of literacy”²⁴: tanken att flickor blir rikligt och synligt berömda för att bli goda läsare av skönlitteratur. Detta blir inte pojkar då de mestadels håller sig till informatoriska texter som förmodligen är svårare för lärarna/vuxna att berömma då de själva inte alltid har kunskap eller intresse av ämnet. Om detta skulle vara ett faktum så styrks pojkars nedåtgående trend av vuxenvärlden som egentligen skall hjälpa dem.

---

²¹ *Literacies in early childhood*. s 95

²² *Handbook of reading research* 3. s. 392.

²³ Skolverket. *Rustad att möta framtiden?* s. 79. Tillgänglig på: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2473>

²⁴ *Handbook of reading research* 3. s. 393.

Undervisning:

Texttyper:

Att alla elever skulle vara intresserad (eller motiverade) av *alla* ämnen är galet att anta eller begära. Med läsning hamnar vi dock i en svår situation eftersom nivån på läsning står i direkt proportion till våra möjligheter att nå våra mål i livet. Avkodar individen dåligt eller har svårt att förstå texters innebörd så får individen det väldigt svårt att ha det enklaste av arbeten i dagens samhälle. Således handlar det inte om att bara lära sig att läsa man måste öva denna färdighet och inte släppa den så fort man ”knäckt koden”. Här har dock forskning gjorts som pekar på att intresset av *vad* texten handlar om är avgörande för hur motiverad eleven blir. Det har även gjorts undersökningar där det getts bevis på att olika texter eller textsorter påverkar pojkar och flickor olika. Karaktärer och handlingen har visats sig vara betydelsefulla för hur motiverad läsaren blir. 1980²⁵ gjordes en undersökning som kom fram till att de böcker som vuxna ansåg hålla en hög litterär standard inte stämde överens med vad barn själva tyckte om att läsa. En senare undersökning har visat att de böcker som barn röstat fram som vinnare i olika boktävlingar skiljer sig från de böcker som fått god kritik från vuxenvärlden. Slutsatsen av detta är att det som barn upplever som viktigt i berättelser inte stämmer överens med vad vuxenvärlden anser vara viktigt. Främst handlar det om stilen och strukturen på berättelsen. Barn tycker om optimistiska texter, med ett driv i handlingen och gärna åt action-hållet. Konflikten ska ha ett klart avslut och inga lösa trådar där läsaren själv skall tolka slutet. Skillnaden av vad pojkar och flickor vill läsa om börjar gå isär i senare grundskolan då pojkar tenderar att läsa äventyrsböcker medan flickor hellre läser om sådant som ligger närmre våra liv. Flickor läser gärna om sådant som skulle kunna hända i verkliga livet. Deras val av berättelser är inte lika lösryckt från verkligheten som äventyrsböcker oftast är. Senare under skolåren tenderar flickor att läsa romantiska böcker eller böcker som handlar om att göra karriär. Pojkar lutar mer åt science fiction, äventyr och sportberättelser. Överlag så visade undersökningarna att pojkar föredrar berättelser där huvudrollsinnehavaren är pojke eller man medan flickor verkar bry sig mindre om könet på huvudrollsinnehavaren. Flickor har större benägenhet att läsa skönlitteratur, både i skolan och på fritiden, än pojkar. Pojkar tenderar att läsa informatoriska texter med fokus på fakta och idéer.²⁶ Detta borde således ha konsekvenser för pojkar i form av bättre studieresultat eftersom skolböcker i högsta grad är av

---

²⁵ Handbook of Reading Research 3. s. 366

²⁶ Ibid. s. 392-393.

informatiskt slag. Detta stämmer till viss del då skillnaden mellan pojkar och flickor är mindre när denna typ av texter jämförs.²⁷ Flickor är dock fortfarande ett steg före pojkar vilket borde vara ett bevis på att det inte endast är textsorten som påverkar hur bra förståelse elever uppnår.

Datorn:

De tester som mäter elevers läsförmåga utgår från tryckt text: sådan vi är vana vid ifrån exempelvis böcker och tidningar. Det som var nytt för senaste PIRLS-undersökning var att läsförmåga i förhållande till digitala texter togs med. Att testmakarna har ny teknologi i åtanke när de skapar dessa tester är förmodligen mer eller mindre ett måste. Ungdomen av idag läser inte nödvändigtvis litteratur i bokform utan mer på internet och andra interaktiva former. Där använder man en annan sorts läsförmåga. Ulrika Sjöberg, forskare på Halmstad universitet, förklarar att internet kommer att påverka vår syn på vad en text egentligen är:

På nätet finns det ingen självklar början och slut. Där börjar man att läsa var man vill, och fortsätter att klicka sig fram till det som verkar intressant. Det linjära läsandet som vi kanske är vana vid idag kommer inte att vara det självklara imorgon.²⁸

Undersökning från 2009 pekar också på att skillnaden mellan pojkar och flickors resultat är mindre vid digitala lästester än på traditionella tester som bedrivs i pappersform. Det är också så att den högrepresterande gruppen pojkar är större vid de digitala lästesterna än på de traditionella lästesterna.²⁹ Om denna statistik skulle stämma så är det kanske sättet vi ber barnen att läsa på som har en viss del av skulden till att läget ser ut som det gör. Våra barn och ungdomar läser kanske mer i interaktiv form idag? Detta kanske skolan skulle utnyttja till större del. Datorer, läsplattor och e-böcker borde kanske ingå mer i undervisningen eftersom dessa format är barn och unga mer vana vid än texter i bokform?

---

²⁷ PIRLS 2011 - *Läsförmågan hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv*. s. 40.

²⁸ Barnens Bokklubb.(2007). *Bokens om läslust*. s. 93-94

²⁹ Skolverket. *Digital och traditionell läsning*. s. 31. Tillgängligt på:
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=3026>

Genomförande:

I detta kapitel avser jag att förklara mitt val av metod och hur jag gick till väga när jag valde artiklar att arbeta med samt vad jag valde att inte ta med i mitt examensarbete.

Val av metod:

Detta examensarbete skulle jag vilja beskriva som en kvalitativ studie, av explorativ karaktär, som bedrivs i form av en litteraturstudie av forskares artiklar och undersökningar. Anledningen till detta val skall jag försöka beskriva här nedan.

Inte sällan så bedrivs studier av olika fenomen, relaterade till skola och undervisning, "på plats": undersökare observerar och intervjuar objekten (lärare och elever). Ett annat alternativ kan vara att fakta samlas in rörande exempelvis elevers resultat på lästester och så sammanställs denna information och en teori eller ett konstaterande bygger på denna information. Bryman (1997) benämner denna typ av studier som *surveyundersökningar* och katalogiserar den typen av undersökning tillhörande kvalitativ forskning. Han förklarar hur information samlas in från " ... ett urval av individer vid en viss tidpunkt. Informationen utgör den grund varpå forskaren drar slutsatser om kopplingar mellan olika variabler som finns återspeglade i de frågor som ställs."³⁰ Dessa tillvägagångssätt kan dock inte alltid förklara *alla* de delmoment som leder upp till slutsatsen. Detta blev uppenbart i PIRLS-studien. I den rapporten framgick att hemmets ekonomi påverkar elevens studieresultat. Dock klarade studien inte av att förklara varför så var fallet den pekade bara på att sambandet fanns.

Eftersom nivån på läsförmågan skiljer sig från individ till individ och har en mängd delfaktorer (motivation, hemmets roll, undervisningsstrategier etc.) som påverkar så skulle en studie byggd på observationer och intervjuer vara omöjlig att genomföra. Faktorerna är helt enkelt för många. Backman (2008) förklarar hur några av de orsaker undersökare väljer en litteraturstudie som arbetsform är att skapa överblick över ett specifikt område, täppa till luckor i kunskapen alternativt ge tolkningsalternativ. Detta är något jag anser vara behövligt i detta fall. Vuxna (lärare och föräldrar) behöver se helhetsbilden på vad som påverkar barnets läsutveckling. Om inte helhetsbilden finns är det stor risk att vuxna stirrar sig blinda på vissa

---

³⁰ Bryman, A. (1997). *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. s. 43.

delmoment och förbiser andra. Detta kan då leda till mindre framgång för barnet i dess läsutveckling.

Ett av mina önskemål, med detta arbete, var alltså att finna lämpliga texter som kunde jämföras för att jag sedan skulle kunna tolka förklaringar utifrån dessa jämförelser. Enligt Gustavsson (2003) kan ett undersökningssyfte antingen vara förklarande, beskrivande eller explorativt. Vilken metod som undersökaren väljer beror på hur stor kunskapen i ämnet är. Vet forskaren mycket om det han studerar kan han förklara det, vet han mindre kan han välja att beskriva det och saknas det eller finns väldigt liten kunskap om det bedriver forskaren inte sällan en explorativ studie. Han *undersöker* helt enkelt hur något förhåller sig. I mitt fall saknas det inte information om läsning och pojkar. Som nämnts tidigare så anser jag dock att det saknas en övergripande bild av orsaker till pojkars sämre resultat. Denna övergripande bild behöver beakta alla de moment som påverkar ett barns läsutveckling. Därför passar en explorativ arbetsmetod mitt arbete bäst på grund utav att jag vill förstå helheten och inte bara studera enskilda delar.

Mycket av de artiklar jag undersökt bygger på så kallad *kvantitativ* data som exempelvis enkätsinsamlingar och studier av stora grupper av elever. Kvantitativ data förklarar Halvorsen (1992) vara data som går att mäta i ”... siffror och tal eller andra mängdtermer ...”³¹ Forskare samlar in data i form av siffror som de sedan sammanställer och utläser ett resultat ifrån. Som ett exempel kan vi återvända till PIRLS-studien. I detta fall så har den insamlade statistiken visat att ett visst antal pojkar inte har nått målen för vad en elev skall kunna i år 4 i Sverige. Samtidigt säger siffrorna att ett visst antal flickor har samma problem. När dessa siffror sen jämförs med varandra ser forskarna att det är fler pojkar än flickor som inte når målen. När detta fenomen sen upptäcks i fler länder kan forskare dra slutsatsen att detta är ett stort problem som måste åtgärdas. Att bedriva en litteraturstudie av forskares artiklar kräver ett jämförande mellan olika teorier och tolkningar. Varje forskare har sin ansats och den fakta, som en forskare får fram, är sällan samstämmig med fakta en annan forskare fått fram. På grund av detta är en kvantitativ undersökning inte genomförbar i mitt fall. Jag jämför forskares slutsatser och eftersom det inte går att sätta siffror på deras slutledningar kan jag inte mäta dem. Gustavsson (2003) beskriver hur: ”Nyckeln till kvalitativ forskning är *jämförelse*, komparation.”³² (kursivering i originalet) Han förklarar också att för explorativa

---

³¹ Halvorsen, K. (1992) *Samhällsvetenskapliga metoder*. s. 78

³² Gustavsson, B. (2003) *Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen*. s.132.

syften lämpar sig kvalitativa studier bättre och ” ... [när] man vill söka utröna hur fenomenet är beskaffat är kvantitativa metoder inte att rekommendera.”³³ Backman (2008) poängterar att det är verbala formuleringar som är i centrum i ett kvalitativt arbete. Det är just verbala slutledningar jag använder mig av i mitt examensarbete så med det i åtanke anser jag att mitt val av metod passar syftet bäst: att utvärdera och sammanställa tillgänglig information.

---

³³ Ibid. s. 24.

Urval av vetenskapliga artiklar samt examensarbetets begränsningar:

Mycket av den litteratur och forskning jag refererat till i min inledning är av äldre datum. Mitt beslut blev därför att studera artiklar som ligger lite närmare i tiden för att se om nya rön uppstått i hur skolan och samhället kan motverka denna nedåtgående trend. Ett av mina första kriterier, vid sökningar av artiklar, var att de skulle ha publicerats under de fem senaste åren, alltså mellan 2007-2013. Texterna har hämtats från databaser som: *Wiley Online Library*, *ERIC*, *Academic Search Elite*, *Taylor & Francis Online*, *Springer Link* samt ett antal tidskrifter relaterade till läsning och läsinlärning. De sökord jag valde att använda var: *boys*, *reading*, *literacy*, *motivation*, *reading instructions*, *reading methods*, *gender differences*, *text types*, *digital reading*. Dessa sökord kombinerades sedan i olika variationer, så som exempelvis *boys+reading+motivation*, för att minimera sökträffar och ringa in önskad information.

I en undersökning som denna är det viktigt att en viss teori inte tas för absolut sanning. Med detta menar jag att om exempelvis en forskare fått fram fakta som pekar på att pojkar presterar bättre resultat, om de får arbete med multimedia vid läsning, så bör man söka efter forskning som motsäger detta (om sådan finns). Detta för att sedan kunna jämföra resultaten mot varandra och på så sätt få så bred blick som möjligt av fenomenet. Detta var ett av mina kriterier i mina sökningar: fann jag en artikel med positiv inställning till exempelvis manliga lärare och som kunde styrka detta med fakta, från undersökningar de gjort, så sökte jag efter artiklar där denna utsaga möjligen motbevisades.

Eftersom den mesta forskningen inom fältet läsning främst kommer ifrån länder som USA, England, Kanada och Australien ansåg jag det viktigt att finna forskning från andra länder också. Därför lade jag ned en del tid på att finna artiklar skrivna i andra länder än dessa fyra. Mitt val av texter innehåller därför artiklar från Grekland, Turkiet, Israel och Tyskland.

Allt som allt handlar det om 29 utvalda artiklar där 14 stycken är från Amerika, fem från Storbritannien, fyra från Kanada, två från Australien samt en vardera från Grekland, Israel, Turkiet och Tyskland. Av dessa är 25 stycken *peer-reviewed* dvs. granskade av personer med kunskap inom ämnet de tillhör. De artiklar som ej är det har tagits med i arbetet för att de lyfter fram något jag anser vara viktigt i sammanhanget. Till exempel så tar artikeln *Writing*,

Technology and Teens upp förhållandet mellan ungdomar och teknologi, så som datoranvändande och internet, detta var något jag behövde för förklaringar i mitt arbete och därför togs texten med.

Eftersom det finns en uppsjö av forskning gjord inom detta ämne var det viktigt att på något sätt kunna begränsa den ofantliga mängd information som fanns att tillgå. Jag bestämde mig därför att använda den mall jag utformat mitt arbete efter även i mina sökningar. Vid träffar läste jag igenom sammanfattningen och övervägde huruvida texten på något sätt kunde passa in i min mall. Togs något upp som kunde passa in på biologiska, sociokulturella eller undervisningens upplägg? Om så var fallet så skrev jag ned textens namn i en textfil under den kategori som den tillhörde. När jag ansåg mig ha mer material än vad jag skulle kunna använda gjorde jag ytterligare en utgallring där jag läste igenom texterna mer grundligt. Under arbetets gång uppkom flera moment då texter kunde sorteras bort. Till exempel så var vissa studier eller texter inriktat på barn i allmänhet vilket inte var vad jag sökte. Flera var relaterade till barn med specifika inlärningssvårigheter. Vid fallet med datorn så var flera artiklar och undersökningar relaterade till barn med hörselskador vilket inte ingår i detta arbete. Många artiklar tar upp andraspråksinlärning, hur viktig läsningen är för de som skall lära sig ett annat språk och svårigheterna där kring, vilket inte heller är intressant i denna studie.

Efter urvalsprocessen erhöll jag följande grupp av texter:

Alloway: "Swimming against the tide"	Deskriptiv artikel som förklarar vikten av att inte stirra sig blind på pojkar/flickor som grupper utan att se till faktorer som påverkar läsförmåga oavsett kön så som exempelvis socio-ekonomisk bakgrund.
Boltz: "What We Want: Boys and Girls Talk about Reading"	Undersökande artikel om pojkars läsvanor, textpreferenser och hur lärare bör ha elevers önskemål i åtanke vid val av texter att arbeta med.
Cervetti: "Text Genre and Science Content.."	Undersökning där förståelsen för förklarande och beskrivande texter mättes med målet att se vilken textform som elever förstår bäst.
Chapman: "First graders' preferences for narrative and/or information books..."	En undersökning där 40 elever fick välja bok efter eget intresse och sedan välja två böcker till en okänd pojke och en okänd flicka. Målet med undersökningen var att se om pojkar och flickor gillar olika textsorter (framför allt pojkars preferenser)
Ciampa: "The Effects of an Online Reading Program..."	Pilot-studie av sex 7-åriga barn och hur deras fritidsläsning och intresse av läsning möjligen kunde förändras med hjälp av e-böcker.
Coles: "Every child's birthright?"	Kvalitativ undersökning som fokuserar på hur socioekonomisk bakgrund påverkar elevers motivation och inställning till studier

Costello: "Leveraging Gender Differences to Boost Test Scores."	Deskriptiv artikel som lyfter fram hur lärare med hjälp av den information vi har om skillnaden mellan pojkar och flickor kan använda denna vetenskap för att förebygga gapet i läsresultaten.
Doty: "Inter-active CD-Rom storybooks and young readers..."	Undersökning där tester utfördes på två grupper av elever. Den ena gruppen läste via CD-ROM och den andra i bokform. Målet var att se om teknologins hjälp möjligen kunde förenkla läsningen för eleverna.
Elliot: "Single-sex education and the brain"	Kritisk granskning av argumentet att pojkar och flickors hjärnor skiljer så mycket åt att de behöver undervisas på olika sätt.
Imhof: "Computer use and the gender gap.."	Kvalitativ studie av hur datorer används av män och kvinnor. I studiesyfte är användandet likvärdigt men på fritiden nyttjar män datorn mer än kvinnor.
Korat: "The effect of maternal teaching talk on children's..."	Kvantitativ studie där mödrars kommunikation med sina barn vid läsning mättes vid läsning av en barnbok. Mödrarnas socio-ekonomiska bakgrund togs med som faktor vilket visade sig ha stor betydelse.
Logan: "Investigating gender differences in reading."	En utvärderande undersökning av skillnaden mellan pojkar och flickors läsning. Fokus på tekniker som kan vara mer anpassade för pojkar.
Logan: "Gender differences in reading ability and attitudes..."	Kvantitativ undersökning där elevers attityd till att läsa, hur ofta de läser, självförtroende som läsare och attityd till skolan mättes. Målet var att finna skillnader i förhållande till elevernas kön. Huruvida någon av nämnda faktorer påverkade pojkar eller flickor mer än någon annan.
Marinak: "Reading Motivation..."	Kvalitativ undersökning av pojkar och flickors självbild som läsare och hur de värdesätter läsning som fritidsaktivitet.
McGeown: "Gender differences in reading motivation..."	Undersökande studie av förhållandet mellan inre och yttre motivation.
McKool: "Does Johnny's Reading Teacher Love to Read?"	Undersökande studie av lärares läsvanor och hur dessa förhåller sig till deras sätt att undervisa i litteratur.
Murnane: "Literacy Challenges for the Twenty-First Century"	Beskrivande artikel som förklarar vikten av god läsförmåga för den informationstäte era vi lever i. Läsförmågan påverkas av bl.a. socio-ekonomiska faktorer.
Reardon: "Patterns of Literacy among U.S. Students."	Deskriptiv artikel som sammanställer en mängd fakta från lästester i USA. Fokuserar på att "läsa" kan ha flera innebörder. Rent ordagrant läsa kan de flesta barn i årskurs 3. En djupare förståelse för det man läser, vilket krävs för framtiden, är en förmåga som många barn och unga saknar i USA idag.
Senn: "Effective Approaches to Motivate and Engage Reluctant Boys in Literacy."	Artikeln förklarar hur viktigt det är att undervisning bygger på den forskning som finns inom ämnet. Denna kan hjälpa till att lyfta pojkars intresse och motivation inför läsning.
Serafini: "Supporting boys as readers."	Artikeln beskriver sätt att ändra litteraturundervisningen för att få den mer anpassad till vad pojkar är intresserad av.
Sokal: "Effects of technology and male..."	Undersökning av hur kvinnliga eller manliga lärare som undervisar i litteratur påverkar pojkar.

Sokal: "Differential effects of male and female reading tutors..."	Undersökande artikel om hur datorn i kombination med manliga lärare möjligen kan ge en mer könsneutral uppfattning av läsning som aktivitet.
Sun: "Developing deep understanding and literacy while addressing..."	Kvantitativ undersökning där elever under 2 år fick använda ett dataprogram i sitt skolarbete. Studien visade att särskilt pojkar ökade sitt ordförråd mer än vad som förväntades av dem.
Vekiri: "Gender issues in technology use..."	Undersökning av hur pojkar och flickor använder datorn för privat bruk och för studier. Resultatet pekar på att pojkar använder den mer för privat bruk än vad flickor gör.
White: "Are Girls Better Readers than Boys?"	Kvantitativ undersökning av kanadensiska läsresultatstester där faktorn genus tycks vara mindre betydande än vad som förmodats. Pojkar som underpresterande grupp ifrågasätts starkt.
Yildirim: "Is Vocabulary a Strong Variable Predicting..."	Studie där faktatexter och berättande texter ställs i förhållande till ordförrådet. Ordförrådet tycks vara mer avgörande för faktatexter.
Campuzano: "Effectiveness of Reading and Mathematics Software Products..."	Förhållandet mellan läsning i bokform och att läsa med teknologins hjälp undersöks.
Lenhart: "Writing, Technology and Teens."	Dataanvändningens påverkan på ungas skriftliga utveckling. Vad är egentligen skrift? Måste det bedrivas med penna och papper? Ungas konstanta kommunicerande via datorer, mobiler etc. innefattar väl både skrift och läsning?
Torgesson: "A Systematic Review of the Research..."	Olika läsinlärningstekniker belyses.

Jag valde sedan att arbeta med texterna enligt följande:

Biologiska orsaker	Sociokulturella orsaker	Undervisning
Logan (2010) Senn (2012) Costello (2008) Torgerson (2006) Elliot (2011) White (2007)	<u>Hemförhållanden:</u> Murnane (2012) Yildirim (2011) Reardon (2012) Coles (2013) Korat (2006) Alloway (2007)	<u>Texttyper:</u> Chapman et al. (2007) Cervetti et al. (2009) McKool et al. (2009) <u>Datorn:</u> Lenhart et al. (2008) Doty et al. (2001) Ciampa (2012)

	<p><u>Motivation:</u></p> <p>Logan (2009)</p> <p>Marinak (2010)</p> <p>Boltz (2007)</p> <p><u>Genus:</u></p> <p>McGeown et al. (2012)</p> <p>Serafini (2013)</p> <p>Sokal et al. (2009)</p>	<p>Vekiri et al. (2008)</p> <p>Imhof et al.(2007)</p> <p>Campuzano et al. (2009)</p> <p>Sokals (2008)</p> <p>Sun et al. (2010)</p>
--	---	--

En del av texterna användes under fler än en kategori under arbetets gång. Detta på grund ut av att de tar upp information som är intressant på mer än ett plan.

Jag har kontrollerat antal referenser artiklarna innehåller. Detta ger en viss fingervisning på hur mycket efterforskning forskare lagt ned på sitt arbete. I de fall det har gått att kontrollera originalkällan till ett citat så har jag gjort detta. Tyvärr är detta inte alltid möjligt och de gånger jag tvingats att använda ett sekundärt citat så har jag uppgett detta i texten (exempelvis: *Persson refererar, i sin undersökning, till tidigare forskning som pekar på att ...*).

Undersökningar på denna nivå skall kunna replikeras. Med andra ord skall metoden som använts vara möjlig att upprepa under exakt identiska förhållanden. Någon annan skall helt enkelt kunna kontrollera resultaten.³⁴ Jag vill dock poängtera svårigheten med det i detta fall. För det första bygger mitt arbete på de artiklar som *jag* valt ut och det är inte sannolikt att en annan individ skulle välja exakt samma artiklar. Detta oavsett om sökorden är de exakt samma. Därmed skulle arbetet kunna ta en helt annan riktning. Hur fakta tolkas när det handlar om denna typ av faktorer, som går in i varandra, är också väldigt betydelsefullt och färgar resultatet. I slutänden är det mina val och mina tolkningar. Jag har dock försökt vara så objektiv det går att vara.

³⁴ Förklaring tagen från: Backman, J. (1998). *Rapporter och uppsatser*. s.37-38.

Undersökning:

Som nämndes i inledningen så bygger detta arbete på det som sker efter att elever har ”knäckt koden”. Efter att de har börjat få ett någorlunda flyt i sitt läsande börjar en livslång träning där ny kunskap ständigt läggs på gammal. En god läsare måste lära sig ta in egna erfarenheter i läsningen, vara kritisk och inte tro på allt som skriften säger, läsa mellan rader, förstå sarkasm, ironi, underförstådda budskap etc. och detta är kunskap som ständigt behöver tränas. Därför är läsning inte något som bara hör till studier i skolan utan något elever även måste göra på sin fritid. Lektionstimmarna är helt enkelt inte tillräckligt många för att läsningen skall nå den nivå som behövs för dagens samhälle. Som Murnane, Sawhill och Snow (2012) beskriver så är det inte nödvändigtvis så att elever av idag har blivit sämre på att läsa utan det är vårt samhälle som har förändrats: ”[It] is not that literacy has declined among recent generations of children. It is that today’s economy and the complex political and social challenges facing the nation demand more advanced skills than ever before.”³⁵ Den informationstäta era vi lever i, med bland annat internets dominans, gör att kunskaper som exempelvis kritisk bedömning av det man läser är ett måste. Därför är vikten av läsförståelsen odiskutabel.

Biologiska orsaker:

Hjärnans eventuella roll:

Om flickors tidigare mognad och deras hjärnas synkronisering skulle vara en avgörande förklaring är en intressant tanke. Om så skulle vara fallet hade pojkar lyckats bättre om de började skolan senare än flickor. Vi skulle följaktligen få ett något förlegat skolsystem med flick- och pojkskolor men om nu resultaten hade blivit bättre hade detta kanske varit en väg värd att gå. Frågan är om det finns någon samstämmig forskning som pekar på att hjärnans mognad och utveckling skulle vara av sådan betydelse att den spelar en avgörande roll?

Att det finns förespråkare för behov av olika inlärningstekniker för pojkar och flickor blir, vid en sökning på internet, rätt fort uppenbart och att detta inte allt för sällan förklaras med mognadsgrad och olika sätt pojkar och flickor använder sina hjärnor. Logan & Johnston (2010) refererar till tidigare forskning som pekar på hur ”... studies examining gender

---

³⁵ *Literacy Challenges for the Twenty-First Century: Introducing the Issue.* s.3.

differences in adults suggest that males and females show different patterns of brain activation during language related tasks such as phonological processing and reading.”³⁶ Även Senn (2012) är inne på samma linjer i sin rapport där hon poängterar att, i linje med vad som tidigare tagits upp i denna text, pojkars hjärnor inte utvecklas i samma takt eller i samma ordning som den hos flickor. Costello (2008) förklarar hur undersökningar visat hur män och kvinnor processar information på olika sätt. Män använder endast en sida av hjärnan vid ljudintryck medan kvinnor använder båda sidorna:

The images of brain activity in males and females engaged in listening shows that only the left hemisphere "lights up" in males, whereas both the right and left hemispheres "light up" in females.³⁷

Han fortsätter sedan med att förklara hur samma fenomen uppstår vid läsning: kvinnor använder båda hjärnhalvorna medan män använder endast ena. Samtidigt påpekar Logan et al. (2010) att de undersökningar som visar på skillnader i hjärnans aktiviteter vid språkrelaterade övningar ofta är småskaliga undersökningar. När grupperna, som undersöks, blir större syns inte denna skillnad.

Om det nu skulle vara så att dessa teorier skulle stämma så är pojkars ålder vid skolstart värd att ifrågasättas samtidigt som den teknik som används vid inläring av läsning också går att diskutera. Enligt studerade undersökningar, genomförda av Logan & Johnston (2010), så skulle olika läsinlärningstekniker passa pojkar och flickor olika väl. Tekniker där man går från helheten av ord och sedan bryter ned dem i dess mindre beståndsdelar (fonem) skulle vara mer lämpat för flickor då det visat sig att flickor i tidigare åldrar har ett bättre visuellt minne än pojkar. Något som är helt i linje med Kimuras artikel i inledningen. De skulle därmed ha en fördel om man använder en metod som bygger på att känna igen hela ord. Pojkar skulle däremot lyckas bättre om man går från motsatta håll: börjar med de små beståndsdelarna, lär sig ljuden och sedan sätter ihop dem till ord. Undersökningen visade att denna teknik gav förbättrade resultat för pojkar men ingen försämring av flickors resultat. Även undersökningar genomförda av Torgerson, Brooks och Hall (2006) har visat att denna s.k. *synthetic phonics*-tekniken visat på bättre resultat för elever överlag än vad kontrollgruppen hade som gått från helhet till beståndsdelar. Anledningen till detta tycks ligga i det faktum att *synthetic phonics*-

---

³⁶ *Investigating gender differences in reading.* s.182.

³⁷ *Leveraging Gender Differences to Boost Test Scores.* s.50.

tekniken håller sig till endast en metod. Logan et al. (2010) förklarar hur man i många andra läsinlärningstekniker använder många olika metoder så som helordsigenkänning, man tolkar ords betydelse utifrån sammanhanget de förekommer i eller använder grammatisk kunskap för att förutse kommande ord etc. Enligt forskning studerad av Logan et al. (2010) så pekar mycket på att flickor kan besitta språkfärdigheter som underlättar läsinlärning när de börjar förskolan. Färdigheter som kommer att hjälpa dem i ett tidigt stadié. Även Senn (2012) är inne på dessa linjer när hon refererar till fakta som tyder på att flickor i de första skolåren visar bättre förmågor i grammatik och vokabulär. Detta är i linjer med Steenbergs tidigare förklaringar om hur flickor mognar tidigare och att de då skulle ha fördelar vid den tid skolan startar. En mindre studie bedriven av Logan (2009) tyder på att *synthetic phonics*-tekniken inte är lika beroende av språkliga förkunskaper som andra tekniker med större variation i sättet man tar sig an orden. Även skillnaderna mellan elever från hem med sämre hemresurser och elever från hem med goda hemresurser visade sig vara lägre vid användandet av nämnd metod. Detta pekar på att språkfärdigheten hos eleven inte är lika avgörande vid denna teknik. Skillnaden mellan pojkar och flickors språkfärdigheter är som nämnts tidigare ofta en orsak som används för att förklara varför flickor visar på ett bättre resultat i läsning än pojkar. Om det då finns en teknik som plockar bort lite av fokus på språkfärdigheten, utan att försämra för flickor, borde detta gynna pojkar.

Allt detta låter troligt och intressant men det går dock att ifrågasätta en del fakta i detta. Lise Eliot (2011) påpekar i sin artikel hur mycket av de förklaringar man använder för att förklarar skillnaderna i pojkar och flickors hjärnor ofta bygger på undersökningar gjorda på vuxna män och kvinnor. Vilket är sant efter som meningar som "... studies examining gender differences in adults suggest that males and females show different patterns of brain activation..." och "... images of brain activity in males and females engaged in listening shows that only the left hemisphere "lights up" in males..." inte specifikt refererar till pojkar och flickor. Eliot (2011) menar då att detta inte ger en sann bild av hur verkligheten ser ut eftersom barn är s.k. "works-in-progress". Likväl som att deras kroppsliga former ej har blivit färdigutvecklade som hos vuxna så har inte heller deras inre organ, så som exempelvis hjärnan, blivit färdigutvecklade än. Därför är det inte helt logiskt att förklara deras förutsättningar med fakta taget från försök gjorda på vuxna människor. I synnerhet poängterar hon att skillnaden på manligt och kvinnligt är mycket mindre hos barn och att de avgörande faktorer, som skiljer könen åt, blir större under senare tonårstiden och när man blivit vuxen. Detta är i linjer med professor Martin Ingvars och Doreen Kimuras teorier som beskrevs i inledningen: skillnaden

mellan olika individer är större än den skillnad som finns mellan könen. Detta är även något som White (2007) poängterar:” ... boys are more different from one another than they are same; the within-group differences are almost ten times greater than those found for the between-group gender differences. The same case was found to apply to girls.”³⁸

Med detta i åtanke så kan man ställa sig frågande till två saker. För det första är verkligen tester gjorda på vuxna lämpliga att användas för att beskriva skillnader mellan barn? För det andra är det inte lite konstigt att skillnader *mellan* könen användas som argument om nu skillnaderna inom könen är större?

Sociokulturella orsaker:

Språkmiljö och hemresurser:

Ett barns hemförhållande och vilken språkmiljö det kommer ifrån påpekades, i inledningen av detta examensarbete, som väldigt viktigt för barnets läsinlärning. Bakgrunder som dessa har stor påverkan på graden av framgång i skolan. Murnane et al. (2012) hänvisar till hur fokus på läsinlärning i första stadiet handlar om avkodning och ordigenkänning medan förståelse av det lästa och ordförråd får mindre fokus. Detta är inte något som gynnar elever när undervisningen blir mer avancerad. Om skolan fokuserar för lite på dessa kunskaper så borde förkunskaperna av det elever har med sig hemifrån vara avgörande för graden av framgång i skolan. Ett stort ordförråd ger klara fördelar både vad det gäller att lära sig att läsa och att senare förstå vad det är man läser. Murnane et al. (2012) poängterar detta och hur detta står i proportion till kunskap: ”Vocabulary is a convenient index of breadth of knowledge. Knowledge creates the framework on which reading comprehension builds.”³⁹ Ordförrådet är ett bra mått på den kunskap som sedan läsförståelse bygger på. Ett svagt ordförråd gör läsningen komplicerad även om själva avkodningen ligger på en god nivå. Vi förstår helt enkelt inte budskap som innehåller ord vi inte hört tidigare utan måste då lägga ned mycket tid på att utifrån sammanhanget tolka vad vi läser. En undersökning gjord av Yildirim, Yildiz & Ates (2011) bekräftar ordförrådets betydelse men pekar också på att den har mer betydelse för förklarande faktatexter än vad den har för berättande skönlitterära texter. Detta på grund ut av att orden i faktatexter är av ett mer avancerat slag än de i skönlitteratur. Den typ av ord som skönlitteraturen innehåller gör det inte lika svårt att förstå budskapet, även om eleven ej

³⁸ *Are Girls Better Readers than Boys? Which Boys? Which Girls?* s.571.

³⁹ *Literacy Challenges for the Twenty-First Century: Introducing the Issue.* s.7.

hört ordet tidigare, medan ord i faktatexter är av ett så pass avancerat slag att man inte alltid kan tolka det utifrån sammanhanget. Kopplingen mellan fakta/fiktiv text och ordförrådet är ganska lätt att förstå. Vistas du i en begränsad språkmiljö blir ditt ordförråd begränsat. Texterna i skönlitterära böcker använder ord som ligger närmare det dagliga talet än vad faktatexter gör. Detta innebär att de skönlitterära texterna går att någorlunda bemästra även med ett mindre ordförråd men när faktatexterna kräver mer så räcker ens språkkunskaper inte till. Eftersom faktatexter används i alla ämnen i skolan så borde ordförrådet förr eller senare bli en utslagningsfaktor: dåligt ordförråd ger sämre betyg och bra ordförråd ger bättre betyg. Här skulle då en orsaksfaktor gå att skönja: om nu flickor har större språkfärdigheter på grund av sin mognadsgrad så skulle de ha ett klart försprång vid skolstart. Å andra sidan borde detta försprång kunna överbyggas för de pojkar som kommer från hem som har en hög variation i språket.

Tydliga exempel på exakt hur det kommer sig att hemresurser och språkmiljöer påverkar kan vara på sin plats här. Reardon, Valentino & Shores (2012) delar upp läsning i två delar inte helt olik det som gjordes tidigare i detta arbete: *word-reading skills* och *knowledge-based literacy competencies*. Den förra innefattar förmågan att avkoda och att ha fonologisk medvetenhet dvs. att förstå förhållandet bokstav och bokstavens ljud. Har man nått detta stadie i sin läsning så förstår man att olika bokstäver (eller i vissa fall bokstavskombinationer som exempelvis *tj*-ljudet i ordet *tjur*) har olika ljud vilket gör att man kan tolka ett ord man aldrig sett tidigare. Man vet hur det skall uttalas men man vet kanske inte alltid vad det betyder (vilket har med språkförståelse att göra). Enligt Reardon et al. (2012) så når de flesta amerikanska studenter detta stadie vid våren det tredje året i skolan. Det är inte där problemet ligger utan i området *knowledge-based literacy competencies*. Termen förklaras med att en god sådan innefattar:” ... vocabulary knowledge, background knowledge related to the words included in the text, and the ability to integrate these two features with contextual information to make sense of a given text.”⁴⁰ I artikeln förklarar författarna att den största klyftan som går att tyda, i det faktamaterial studerat, är förhållandet mellan hemmens ekonomiska resurser och elevens *knowledge-based literacy*. Detta förhållande överträffar det som Amerika tidigare haft mellan raser, så som svarta kontra vita och deras läsförmågor, ganska kraftigt. Statistiken i undersökningen är odiskutabel:”Eighth-grade students from the lowest-income families have, on average, literacy skills comparable to those of third-grade students from the highest-

---

⁴⁰ *Patterns of Literacy among U.S. Students*. s.18.

income families”. Barn till låginkomsttagande föräldrar ligger fem år efter jämnåriga från välbeställda hem. Författarna refererar till fakta som visar på att år 2005 så spenderade föräldrar, från välbeställda hem, 6.8 gånger mer pengar på sina barn än föräldrar från hem med lägre ekonomi. På 1970-talet var denna siffra 4,8. På 35 år har investeringen i barnens fritid, för de rika, ökat med cirka 42 %. Mesta delen av dessa pengar läggs på berikande aktiviteter så som musiklektioner, resor och sommarläger. Alla dessa kulturella och sociala aktiviteter berikar naturligtvis barnet även på en språklig nivå. Denna enorma klyfta mellan ekonomi och läsförståelse kan ingen undervisning i världen överbygga och författarna går så långt att de hävdar att det i längden skulle kunna hota Amerikas möjlighet att konkurrera på en ständigt växande global marknad. Begrundad även den information som i inledning beskrev hur språkmiljön stod i proportion till föräldrarnas yrkestillhörighet, huruvida de var arbetarklass, välutbildade eller socialbidragstagare, så blir familjens ekonomi, sett i rena pengar, en klart bidragande orsak till barnets möjligheter att nå framgång i skolan. En annan förklaring av hemmets betydelse ger Coles (2013) i sin artikel *Every child's birthright*. Artikeln bygger på en undersökning om undervisning av Shakespeare på två högstadieskolor i London. Här ges en bild av en knivskarp uppdelning av hög/låg presterande elever och överklass/arbetarklass och deras inställningar till att läsa Shakespeare. Högpresterande elever ser det hela som ett tecken på att de nått en viktig punkt i sin utbildning. De är medvetna om att Shakespeare är deras lands nationalskald och ser fram emot utmaningen. Lågpresterande elever kan inte finna motivationen eller ens tro på att de skulle vara möjligt för dem att förstå texterna. En bra förklaring till detta ger en av eleverna i en intervju som undersökarna gör med honom. Han förklarar hur han diskuterat Macbeth vid middagsbordet med sina föräldrar när hans bror låg vid universitetet. Han har alltså fått kunskap och intresse för Shakespeares texter långt innan han själv skall studera skalden. Med den bakgrunden har han ett klart försprång i studierna eftersom han redan har kunskap om texttyp, handling och sättet skalden skriver på. Här visas hur elevens hemmiljö starkt påverkar individens studier och inställning till valet av text. Detta står i stark kontrast till eleven Emma, en lågpresterande student, som vid sin intervju helt enkelt förklarar att man måste vara ”intelligent” för att förstå Shakespeare: ”I think you have to be intelligent to understand what he's [Shakespeare] saying, coz I think he's confusing.”⁴¹ Som Coles (2013) förklarar så räknar Emma inte in sig själv i denna kategori av intelligenta människor. Artikeln belyser många

---

⁴¹ *‘Every child's birthright’? Democratic entitlement and the role of canonical literature in the English National Curriculum.* s. 58.

faktorer detta arbete studerar: motivation, självförtroende och hemförhållande. Här kan man skönja hur skolans val av texter inte tilltalar majoriteten av eleverna, hur hemmet påverkar eleven och hur det i sin tur påverkar elevens självförtroende när det gäller att ta sig an ämnet. Det är dock viktigt att se vad Coles (2013) poängterar här: hemmets sociokulturella status drabbar inte bara pojkar det drabbar även flickor. Alloway (2007) förklarar i sin artikel hur bilden av läsförmågan och studieresultat blir skev om man endast ser till huruvida eleverna är pojkar eller flickor. Det finns andra viktiga faktorer att ha i åtanke. Om man till exempel ser på det hela utifrån ekonomiska förutsättningar så finns mönster där pojkar från ekonomiskt gynnade hem presterar mycket bättre än flickor från mindre gynnade hem. Alloway (2007) menar att dessa faktorer, som till exempel ekonomiska resurser, väger tyngre än vilket kön det är på barnet.

I detta sammanhang kan det vara värt att se på en undersökning gjord av Korat (2006). Mödrar och deras barn, där föräldrarna hade olika utbildningsnivåer, genomgick en undersökning där forskare mätte graden av kommunikation mellan modern och barnet vid läsning av en barnbok. Undersökningen visade på kopplingen mellan föräldrarnas utbildningsnivå och vilken språklig nivå barnet befann sig på. Högutbildade mödrar tycks använda en mer avancerad språklig form vid läsning än lägre utbildade mödrar. Korat (2006) förklarar hur det finns en stor chans att lågutbildade mödrar inte använder en språklig nivå eller lästeknik som nämnvärt påverkar barnets språkliga utveckling. Detta skulle orsakas av att de inte använder vad Korat benämner: " ... the highest levels of teaching, such as discussing past experiences, making connections beyond the text or the picture, discussing the written system." Att vuxna tidigt lär barnet att gå "ett steg längre" än att bara ordagrant tolka vad som står i texten tycks alltså vara väldigt viktigt för barnets litterära och språkliga utveckling. Korat (2006) förklarar också hur det behövs att samhället får: " ... awareness of the fact that the gap in academic achievement and literacy between children from higher and lower SES families appears to begin early in life rather than with entrance to elementary school." Kunskapsklyftan mellan barn från olika ekonomiskt gynnade eller ogynnade hem tycks börja tidigare än vid skolstart. Korat (2006) förklarar hur det är upp till bland annat politiker att se till att denna vetenskap kommer samhället till kännedom så att förutsättningarna kan ändras för alla barn.

Motivation:

Om en individ skall koncentrera sig på en viss uppgift krävs att personen i fråga har lust att göra det. Oavsett om detta är under kravfyllda situationer så som i undervisningssyfte så behövs en viss del motivation uppbibras annars blir det hela olidligt. Flertalet av de artiklar jag läst i detta arbete pekar på motivation som en väldigt viktig faktor för att elever skall kunna nå sin fulla kompetens som läsare (Marinak et al. 2010, Logan et al. 2009). Att flickor även visar på en högre nivå av motivation är också tydligt i valda artiklar. Vad som dock går att tyda är att uppfattningen av sig själv som läsare och självförtroendet av den egna förmågan att läsa och förstå har en mer avgörande betydelse för pojkar än för flickor.

Att elever med svårigheter i läsning finner läsning jobbigt och därmed tappar motivationen att läsa kan vara begripligt. Om läsning är en ständig kamp så blir det något som upplevs negativt och motivationen drabbas. Som Logan et al. (2009) uttrycker det: ”... if a child is poor at reading, and their experiences of reading are continually frustrating and negative, this will eventually lead to the belief that the inevitable result of reading is frustration.”⁴² Med andra ord är det inte omöjligt att sådana elever får inställningen: varför skall jag syssla med något som jag mestadels har negativ erfarenhet av? Marinak & Gambrell (2010) upptäckte i sin undersökning att pojkar och flickor i åtta- till nioårsåldern, som ansågs vara medelbra läsare, har likvärdig uppfattning om sig själva och sin läsförmåga men att pojkarna besitter mindre motivation. Undersökningen pekade på att det inte bara var en frågan om att pojkar hade lägre motivation att läsa utan att de inte satte lika högt värde på att läsa som flickorna gjorde. Logan et al. (2009) förklarar att mönster har setts som tyder på att detta kan vara en fråga om mognad. Båda dessa undersökningar pekar på att förhållandet mellan läsförmåga och inställningen till att läsa är en viktig faktor. I Marinak et al. (2010) undersökning visar resultaten att oavsett om pojkar är medelbra läsare eller inte så tenderar de ändå att sätta lägre värde på läsning än vad flickor som läser lika bra gör. Detta bär likheter med Logan et al. (2009) undersökning som pekade på att när man studerade pojkar och flickor var för sig så var det bara pojkar som visade tecken på att det fanns ett samband mellan läsförmågan och inställning till att läsa. De upptäckte även att den starkaste faktorn var den mellan läsförmåga och elevens uppfattning om sin egen studieförmåga. Logan et al. (2009) förklarar att eftersom pojkar tycks ha en större tendens att visa dessa tecken så är det ganska troligt att: ”... boys in

---

⁴² *Gender differences in reading ability and attitudes: examining wherethese differences lie.* s. 201.

particular benefit from praise and encouragement to increase confidence in their abilities, which in turn promote more positive attitudes to reading and school.”⁴³ Fler forskare tycks tycka att det är här ett stort problem ligger: pojkars inställning till läsning i allmänhet samt deras självförtroende som läsare och skolans sätt att hantera detta. Boltz (2007) förklarar i sin undersökning att pojkars uppfattning av sig själva som läsare inte står i proportion till hur pass bra de egentligen läser. Av de tillfrågade eleverna ansågs 71 % ligga på den nivå de borde göra vid tillfället. Av dessa ansåg bara 14,3 % själva att de gjorde detta. Av dessa 14,3 % så var flera inte tillhörande de 71 % som ansågs uppfylla målen. Av alla dessa tillfrågade pojkar svarade inte en enda att de läste för nöjes skull dvs. ingen gjorde det för att de ville läsa utan mer för att söka kunskap. Boltz (2007) pekar också på att av alla de tillfrågade pojkarna, som varit aktiva läsare i fem år, så svarade hälften att de inte hade en favoritbok och två tredjedelar svarade att de inte hade en favoritförfattare. Dessa fakta pekar på att pojkar har ett lägre intresse för läsning i allmänhet men även till skolan. Detta verkar påverka negativt på deras självbild både vad det gäller läsning och studier i allmänhet.

Detta med vad elever är intresserade av är naturligtvis av betydelse om inställningen till att läsa skall kunna förbättras. Boltz (2007) poängterar att den traditionella läsundervisningen med fokus på skönlitteratur inte nödvändigtvis är den rätta vägen att gå. I undersökningen visade statistiken att både pojkar och flickor, i stor utsträckning, hade valt annan litteratur om de själva fick välja. ”... more than half the girls and almost a third of the boys in this study would choose something other than books if they could have a choice.”⁴⁴ När det kom till pojkar så är det slående att skönlitteratur inte är det första valet de skulle göra: ”Of the 62.5 percent of boys who chose books, 63.5 percent of these chose a non-narrative format.”⁴⁵ Det tycks finnas ett samband mellan motivation och val av texter i ovan nämnda undersökningar. Har man det i åtanke vid läsning av Coles (2013) artikel, om elever i London som studerade Shakespeares texter, så verkar vuxenvärldens bestämmanderätt av vad som anses vara bra och dålig litteratur inte vara något som gynnar varken eleverna eller läraren (som får den otacksamma uppgiften att ”tvinga” på elever texter de inte alls tilltalas av).

---

⁴³ Ibid. s. 210.

⁴⁴ *What We Want: Boys and Girls Talk about Reading.* s. 19.

⁴⁵ Ibid. s. 19.

Genusfrågan:

Om läsning är en syssla som fler kvinnor än män hänger sig till så är det inte konstigt om barn uppmärksammar detta. Att det då skulle kunna smyga sig in tankegångar där läsning anses vara en kvinnlig syssla och inte är lika viktigt för en pojke som skall växa upp och bli en riktig ”karl”. Om dessutom majoriteten av lärarna är kvinnor skulle denna tankegång förstärkas eftersom det då är kvinnor som förklarar vikten av läsning för pojkar. När McGeown, Goodwin, Henderson & Wright (2012) undersökte läsmotivation och läsförmåga på 182 elever, varav 98 var pojkar, från fem olika skolor i England upptäckte de ett mönster mellan kön och motivation. Det var dock inte den yttre motivationen utan den inre som visade skillnader. Skillnaden mellan yttre och inre motivation skulle det kunna skrivas ett eget examensarbete om. I detta fall menas yttre motivation vara sådan som gör att individen läser för att få bra betyg medan inre motivation är sådan som gör att individen läser därför att den själv vill och tycker det är intressant. Vad det gällde läsförmågan fann de ingen skillnad mellan könen. Författarna menar att deras undersökning visar att läsning som en sysselsättning uppfattas som en kvinnlig sådan och att statliga satsningar som bygger på att bekämpa denna, något förlegade syn, är väldigt viktiga. Det behövs fler manliga förebilder som läser bl.a. behöver samhället uppmuntra pappor att läsa mer med sina barn. Detta för att skapa miljöer där läsning inte ses på som en syssla mer lämpat för kvinnor/flickor. Frank Serafini (2013) förklarar dilemmat bra när han skriver: ”All the access to books in the world will not make boys pick up a book if being a reader is not something they aspire to become or isn’t an identity their peers would approve of.”⁴⁶ Även behovet av fler manliga lärare blir ju då uppenbart. Det verkar vara ett problem som det i alla fall går att skönja en förklaring på även om att motverka det kan ta lång tid och hårt arbete.

Samtidigt kan det hela studeras från ett annat perspektiv: om nu läsning är en kvinnlig syssla så borde kvinnor vara mer lämpade att undervisa i det eftersom de då skulle ha ett större intresse och engagemang än sina manliga kollegor. En undersökning gjord i Winnipeg, Kanada, studerade just denna möjlighet 2004-2005. Eleverna som alla var lågpresterande elever i läsning kom från väldigt olika bakgrunder: föräldrar hade utländsk bakgrund, hemmen var på olika ekonomiska nivåer etc. Detta för att få en så bred bild som möjligt av faktorer som visat sig påverka läsförmågan och inställning till läsning. Innan undersökningen

---

⁴⁶ *Supporting boys as readers*. s. 42.

påbörjades så besatt en liten del av gruppen inställningen att läsning var en kvinnlig syssla. Just dessa elever visade ett bättre resultat än de som ansåg läsning vara en könsneutral eller manlig syssla. Förbättringen låg i att de ansågs ha fått en bättre självbild av sig själva som läsare: "... boys who began the intervention viewing reading as feminine developed better general self-perceptions as readers when they read with female tutors than with male tutors, while at the same time they developed a less feminine view of reading."⁴⁷ Dock var det endast ca 9 % av de undersökta eleverna som tillhörde denna grupp från början av försöket.

Resterande elever visade ingen förändring åt något håll, varken bättre eller sämre.

Undersökarna menar därmed, i linjer med annan forskning nämnd i deras artikel, att könet på läraren kanske inte spelar så stor roll utan att det är andra faktorer som påverkar mer. Dock fann Sokal et al. (2008) ett samband mellan manliga lärare och användandet av datorer i undervisningen. Deras tester visade att om manliga lärare arbetade med datorer i litteraturundervisningen så minskade pojkarnas attityd till läsning som kvinnlig syssla. Intressant var att det var i kombinationen manliga lärare och datoranvändning som detta fenomen uppstod. Endast dator eller endast manlig lärare visade inte samma resultat.

Undervisningens betydelse:

Texttyper:

Att olika typer av texter skulle vara olika betydelsefulla eller motiverande för olika individer är ganska uppenbart. Människor tycker om att läsa om olika saker och tur är det annars hade vi inte haft många böcker att välja bland i våra bokaffärer. Att det dock skulle vara så att vårt kön avgör vilken typ av litteratur vi tilltalas av och att detta skulle kunna generaliseras är en annan sak. Skulle det vara så är det ganska enkelt att lösa problemet med pojkar och deras läsning: undervisningen hade bara behövt bedrivas i det som de tilltalas av och saken hade varit klar.

Chapman, Filipenko, McTavish och Shapiro (2007) nämner hur det i de tidiga skolåren fokuseras på skönlitteratur för att det anses vara mest lämpligt för yngre barn men att detta skapar en klyfta mellan skolvärldens litteratur och det verkliga samhällets litteratur som bygger på fakta och inte fiktion. Cervetti, Bravo, Hiebert, Pearson & Jaynes (2009) berättar

---

⁴⁷ *Differential effects of male and female reading tutors based on boys' gendered views of reading.* s.261.

även de hur det, inom naturvetenskapliga ämnen för de tidiga åren i skolan, inte sällan används litterära texter för att beskriva naturvetenskapliga fenomen för eleverna. En av orsakerna till detta är enligt dem att: ”The most prevalent argument for the use of fictional narrative text in science is the view that fictional narratives are inherently more engaging than informational texts.”⁴⁸ Med det resonemanget så skulle alltså elever, i de yngre åren, vara mer benägna att lära sig av berättande texter än av beskrivande texter. Det stämmer med vad Champan et al. (2007) är inne på i sitt arbete men två frågor blir då genast intressanta i detta sammanhang: 1) är verkligen berättande texter bättre för inläringen och 2) är pojkar mer intresserade av faktatexter än av berättande texter? Detta blir två relativt avgörande frågor när det kommer till diskussionen kring val av texttyper i undervisningen. Chapman et al. (2007) undersökning byggde på att en grupp av 40 barn, 20 pojkar och 20 flickor, skulle få göra tre val: först välja böcker till sig själva och sedan välja böcker åt en okänd flicka och en okänd pojke. I valet av böcker för egen läsning så valde pojkar och flickor relativt lika i fördelning fakta/fiktion men när de skulle välja åt den okända pojken och flickan valde majoriteten, både pojkar och flickor, fakta åt pojken och fiktion till flickan. Undersökningen verkar visa att det finns en underförstådd inställning som bygger på att pojkar gillar en sak och flickor en annan något som inte verkar stämma med verkligheten. Cervetti et al. (2009) genomförde undersökningar som mätte elevernas läshastighet, förståelse och förmåga att återberätta två olika texttyper: berättande och beskrivande texter av naturvetenskapligt slag. I undersökningen framkom att: ”When we compared students’ comprehension, recall of key ideas, and scientific misconceptions, the results pointed to limitations for conceptual learning from fictional narratives.”⁴⁹ De beskrivande texterna verkade inte underlätta inläringen av viktiga naturvetenskapliga termer och företeelser. När eleverna bads återberätta de beskrivande texterna var de kortare men de innehöll fler viktiga naturvetenskapliga begrepp än återberättandet av de berättande texterna. Att elever skulle vara mer öppna för och ha mer hjälp av berättande texter, vid inläring av information i skolan, är inte nödvändigtvis så uppenbart som man ibland försöker påvisa.

Vad som ytterligare är intressant i denna diskussion är lärarens agerande i undervisningen och hur denne ställer sig till läsning. McKool & Gespass (2009) gjorde en undersökning som byggde på hur lärarens läsvanor stod i proportion till elevernas intresse och sättet de tog sig an läsning. Undersökningen visade på ett klart samband mellan hur lärare, som själva läser på

---

⁴⁸ *Text Genre and Science Content: Ease of Reading, Comprehension, and Reader Preference.* s. 489.

⁴⁹ *Text Genre and Science Content: Ease of Reading, Comprehension, and Reader Preference.* s. 504.

fritiden, erbjöd ett bredare register av möjligheter att bearbeta läsoplevelser, engagerade sig i elevernas bokval, gav tips och diskuterade litteratur i större utsträckning än de lärare som läste mindre eller inte alls på sin fritid. Mest anmärkningsvärt var att läsintresserade lärare arbetade i större utsträckning på att få eleverna att själva finna en inre motivation för läsning än de som läste mindre som mer arbetade efter belöningssystem dvs. eleverna erhöll något om de läste. Denna skillnad mellan yttre och inre motivation förklarar McGeown et al. (2011) med: "... they are engaging in the activity to achieve a separable outcome, rather than engaging in the activity purely for the enjoyment of it."⁵⁰ Det borde i det långa loppet ha motsatt verkan: när skolan är över och inget "pris" längre erbjuds så avtar läsningen. Med tanke på det vi såg i stycket innan, den om motivation, så skulle användandet av belöningar då drabba pojkar mer negativt än flickor. Detta på grund utav att pojkar redan innan tycks ha en lägre inre motivation. Undersökning visar på att lärarens roll i det hela är väldigt viktig. Om en lärare inte själv finner läsning vara något viktigt så läser denne mindre på sin egen fritid. Detta är något som tycks genomsyra hur denne lärare sedan tar sig an sin undervisning. Om ett barn inte får ett engagerat bemötande, vid exempelvis val av böcker, så kan man inte direkt förvänta sig att eleven själv skall skapa detta engagemang. Det är med andra ord inte bara hemmets inställning till litteratur som är av vikt utan även elevens lärare har ett viktigt ansvar att motivera genom sitt agerande och förhållningssätt till läsning. Samtidigt som detta examensarbete skrivs så publicerade *Lärarnas Nyheter* en undersökning gjord på just lärares läsvanor. 1000 medlemmar ur Lärarförbundet valdes ut som var 39 år eller yngre och fick svara på frågor angående sina läsvanor. Av dessa 1000 svarade 13 % att de inte läser någon bok alls på ett år och endast fyra av tio läser mer än sex böcker på ett år. Av 1000 tillfrågade så läser alltså 130 stycken inga böcker alls på ett helt år. Artikeln refererar också till att fakta som hävdar att det blivit "... mindre vanligt att svenska lärare använder skönlitteratur i undervisningen och andelen svenska lärare som läser barnböcker som ett led i sin kompetensutveckling är betydligt lägre än genomsnittet."⁵¹ Genomsnittet utgår ifrån de 49 länder som deltar i PIRLS (*the Progress in International Reading Literacy Study* en studie som mäter läsförmågan hos fjärdeklassare i 49 olika länder i världen). Det går med informationen från McKoll et al. (2009) undersökning i åtanke ställa sig frågande till hur det egentligen ligger till med motivationen hos *lärarna* snarare än den hos eleverna? Att dessa lärare skulle lyckas att uppbringa entusiasm hos eleverna inför läsning känns inte sannolikt när de inte ens själva kan lyfta upp en bok då och då. Nu fokuserar undersökningen endast på

---

⁵⁰ *Gender differences in reading motivation: does sex or gender identity provide a better account?* s.329.

⁵¹ <http://www.lararnasnyheter.se/lararnas-tidning/2013/01/16/yngre-larare-laser-sallan-romaner>

skönlitteratur och frågar inte om andra typer av texter vilket skall hållas i åtanke. Samtidigt så syns även ett annat mönster som är intressant utifrån detta examensarbete: den relaterad till genus. Av de medverkade var endast 139 stycken män. Av dessa 139 män så läste 17 % inga skönlitterära böcker alls medan motsvarande siffra för kvinnor var 7 %.

Datorn:

Barn av idag använder internet och datorer på en uppsjö av olika sätt. Spel, kommunikation via olika medier och sökning efter fakta sker på mer eller mindre daglig basis. Att de kommer i kontakt med skriven text är då ganska uppenbart. Denna text läser de dock inte alltid, enligt vad Ulrika Sjöberg påpekat, på samma sätt som en bok läses. Så som Logan & Johnston (2009) förklarar så är det inte ens självklart att barn av idag betraktar det de gör på internet som just läsning. När frågan i olika undersökningar då dyker upp: läser du dagligen? Är det naturliga svaret inte alltid ja. Denna tankebana är även Lenhart et al. (2008) inne på när de nämner att: "... the digital age presents a paradox. Most teenagers spend a considerable amount of their life composing texts, but they do not think that a lot of the material they create electronically is real writing."⁵² Detta kommer då onekligen också att gälla läsning för kommunikerar du med skrift så kommer du också att läsa skriften du får tillbaka.

Eftersom Skolverkets undersökning visade på en viss förbättring i läsresultaten på de digitala lästesterna för pojkar så kan kanske användandet av datorer och ny teknologi, så som läsplattor, e-böcker eller CD-ROM skivor, i skolan hjälpa pojkar att uppbringa större intresse för läsning. Redan 2001 genomförde Doty, Popplewell & Byers en undersökning där tester utfördes på två grupper av studenter där den ena gruppen läste två texter i pappersform och den andra gruppen läste dem via CD-ROM skivor. Undersökningen visade att de elever som läst boken via datorn hade ett lite bättre resultat på läsförståelsetestet som sedan följde. Däremot sågs ingen större skillnad mellan grupperna när det gällde att återberätta texterna. De ansåg att hjälpen som CD-skivorna gav eleverna erbjöd en viss hjälp när det gäller avkodningen. Det datorn erbjuder är en viss avbelastning vid detta moment och därmed finns större energi över för förståelsen av texten. Ciampa (2012) poängterar i sin text just detta faktum att elever av idag behöver få läsa i format de är vana vid. Hon bedrev en liten pilotstudier på sex sjuåriga elever. De fick lära sig att ladda ned e-böcker och använda dessa. Deras läsförståelse var klart förbättrad efter testet. De visade även tecken på att uppskatta e-

---

⁵² *Writing, Technology and Teens.*

böcker mer än skriven text efter testet och även läsning på fritiden ökade när de fick använda e-böcker. Bland annat så ingick en pojke i studien som var väldigt ointresserad av läsning innan testet. När han insåg att han själv kunde välja vad han skulle få läsa om ökade även hans läsning på fritiden. Detta med teknologins möjligheter är även Vekiri & Chronaki (2008) inne på. De undersökte pojkar och flickors datavanor vilket visade att datorn har en större betydelse för pojkar än för flickor. Även om flickorna hade tillgång till datorer i samma utsträckning som pojkarna så verkade de inte använda den i lika stor utsträckning. Mycket av pojkarnas fritid kretsade kring användandet av datorn. Datorspel, internetsökningar och programmering var viktiga fritidsaktiviteter och inte sällan ett hett samtalsämne kompisar emellan. Liknande resultat erhöll Imhof, Vollmeyer & Beierlein (2007). I deras undersökning, förvisso gjord på högskolestudenter, visade det sig att män använder datorn i större utsträckning, för aktiviteter utanför studierna, än vad kvinnor gör. Undersökningar som dessa visar på att datorn borde vara ett forum som tilltalar det manliga könet och skulle kunna vara en inkörsport till läsning för pojkar. Dock verkar det vara en fråga om att detta i så fall skulle kunna påverka motivationen men inte nödvändigtvis resultaten. Campuzano, Dynarski, Agodini & Rall (2009) genomförde ett test där de under två år lät elever använda olika mjukvaruprogram i läsning- och matematikundervisning. Testet gjordes på grund av statliga undersökningar som funnit tecken på att detta skulle ge positiv inverkan på elevers resultat. I deras undersökning visade det sig att: "For reading, there were no statistically significant differences between the effects that products had on standardized student test scores in the first year and the second year."⁵³ Teknologin skapade inga skillnader värda att nämnas i sammanhanget. Även Sokals (2008) undersökning visade på samstämmiga resultat när varken män, som undervisade i läsning, eller "... computer- based reading had a significant effect on boys' reading performance when compared with the alternative."⁵⁴ Däremot så syntes förändringar i pojkars attityd till läsning som feminint i kombinationen datoranvändning och manliga lärare. Om denna attityd till genus och läsning är en bidragande orsak, till att pojkar läser mindre än flickor, så kanske användandet av datorn i litteraturundervisningen skulle kunna förbättra pojkars *inställning* till läsning. Möjligen skulle interaktiva hjälpmedel kunna öka intresset för läsning, något som tidigare nämnts som ett dilemma vad det gäller pojkar, men att det skulle ha en direkt påverkan på deras resultat i lästester är bevisen inte samstämmiga om. Dock har undersökningar relaterade till specifika dataprogram gett positiva resultat. Sun, Zhang & Scardamalia (2010) beskriver hur användandet av Knowledge Forum

---

⁵³ *Effectiveness of Reading and Mathematics Software Products*. s.12.

⁵⁴ *Effects of technology and male teachers on boys' reading*. s.88.

hjälpte elever att nå nya nivåer i sin vokabulär. Knowledge Forum är ett mjukvaruprogram där elever tillsammans arbetar på ett projekt där de skriver, kommenterar, lägger till och skapar ett arbete. På grund av möjligheten att kommentera och utöka en annan elevs tidigare kommentarer så tillkommer hela tiden ny information i arbetet. Programmet har även en funktion som driver arbetet framåt s.k. scaffolds som uppmanar andra att föra arbetet vidare. Dessa scaffolds är kommentarer i stil med: I need to understand....., this theory cannot explain....., a better theory..... etc. (för en grundligare förklaring av programmet se *CSILE/Knowledge Forum* (Scardamalia, 2004)). Deras undersökning visade att elever som använde programmet, under två läsår, ökade sin vokabulär markant i förhållande till vad som förväntades av dem. Särskilt pojkar visade framsteg i sin vokabulär. Med PIRLS resultat i åtanke, som visade på förbättrade resultat vid interaktiv läsning, så borde det här tala för att pojkar skulle få bättre förutsättningar om de fick möjligheten att använda datorn både i läsning och i skrivning. Dock bör hållas i åtanke att Sun et al. (2010) undersökning bygger på ett specifikt program som dessutom en av forskarna själv har varit med att skapa.

Resultat:

I detta kapitel görs ett jämförande av tidigare fakta, beskriven i introduktionsdelen, med det som framkommit vid läsning av de vetenskapliga texter jag läst. Kapitlet avrundas sedan med en avslutande kommentar av vad jag anser bör hållas i åtanke när detta problem, med pojkars läsning, i framtiden diskuteras.

Hjärnans eventuella roll:

Martin Ingvar förklarade för oss hur det finns en skillnad i takten hjärnorna utvecklas: flickors hjärnmognad tycks ligga ett till två år före pojkars. Detta menar han är något som bör tas på allvar men samtidigt poängterar han att skillnaden mellan hjärnans mognadsgrad är större mellan individer än mellan könen. Detta är även något som White (2007) poängterar när han förklarade att det var tio gånger mer skillnad inom könsgrupperna än mellan dem. Dessa fakta är dock mer allmänna och inte specifika för just läsning. Exakt vad information som denna skulle kunna innebära för läsning får vi vända oss till Steenberg för att få en förklaring på. Hon förklarar hur avkodning och förståelsen sitter i två olika hjärnhalvor. Om dessa funktioner skall samarbeta bra krävs synkronisering av hjärnans olika halvor. Detta sker ett år tidigare hos flickor vilket borde innebära klara fördelar vid skolstart. Två artiklar jag läst stödjer detta argument. Logan et al. (2010) förklarar hur olika mönster syns i hjärnans processering vid övningar relaterade till läsning. Även Costello (2008) förklarar hur undersökningar visat hur män och kvinnor processerar information på olika sätt: män använder endast en sida av hjärnan vid läsning medan kvinnor använder båda. Skulle detta stämma så borde Steenberg och andra som hävdar att flickor har en viss fördel vid skolstart ha en poäng.

Går vi vidare och lyssnar på Doreen Kimura hänvisar hon till tester som gjorts där flickor visade sig ha en större tendens att klara av uppgifter som innefattade att minnas listor av ord. Denna bana är Logan et al. (2010) också inne på som hävdar att olika läsinlärningstekniker skulle passa pojkar och flickor olika väl. Flickor skulle ha en fördel om man använder en metod som bygger på att känna igen hela ord. Detta på grund ut av att flickor verkar besitta språkfärdigheter som gynnar dem vid skolstart. Här är även Senn (2012) enig som menar att flickor i de första skolåren visar bättre förmågor i grammatik och vokabulär. Återigen så låter

alla dessa forskare väldigt eniga. Här skulle då Logans (2009) undersökning bli intressant som pekade på att *synthetic phonics*-tekniken inte är lika beroende av språkliga förkunskaper som andra tekniker med större variation i sättet man tar sig an orden. Vilket då skulle ge en fördel för pojkar men inte försämra för flickor enligt studien.

Som alltid finns det dock argument som talar emot. För det första så har vi Logan et al. (2010) påpekande att de undersökningar som visar på skillnader i hjärnans aktiviteter vid språkrelaterade övningar ofta är småskaliga undersökningar. När grupperna, som undersöks, blir större syns inte denna skillnad. Alltså måste mer forskning bedrivas, på större grupper, för att se om detta överhuvudtaget stämmer. Tre argument som Eliots (2011) lyfter fram blir också viktiga att ha i åtanke här: 1) mycket av de förklaringar man använder för att förklarar skillnaderna i pojkar och flickors hjärnor bygger ofta på undersökningar gjorda på vuxna män och kvinnor, 2) barn är s.k. ”works-in-progress” dvs. deras hjärnor är inte färdigutvecklade än och kan därför inte jämföras med vuxnas hjärnor och 3) skillnaden på manligt och kvinnligt är mycket mindre hos barn och att de avgörande faktorer, som skiljer könen åt, blir större under senare tonårstiden och när man blivit vuxen. Jag anser att Eliots (2011) argument väger tungt och inte går att förbise i synnerhet inte eftersom personer som Martin Ingvar och Doreen Kimura själva är inne på samma bana. Hjärnans mognadsgrad verkar således ha en viss inverkan men att den skulle vara helt avgörande verkar inte troligt. Om det skulle vara en fråga om endast mognadsgraden eller sättet hjärnan används på så finns det uppenbarligen en grupp med pojkar som har hjärnor som flickor eftersom de är lika bra eller bättre än flickorna. Att man förklarar barns beteenden genom att referera till resultat man fått fram vid försök på vuxna är konstigt. Dessutom så återkommer ständigt motargumentet att skillnaderna är större mellan individer än mellan könen. Detta gör att hjärnans mognad eller sättet den används på, som förklaring till pojkars sämre resultat, blir mindre trovärdig i mina ögon. Om hjärnans mognad spelar roll så gäller det i så fall både för pojkar och för flickor. Detta eftersom det finns pojkar som läser väldigt bra och pojkar som läser väldigt dåligt samtidigt som samma fenomen syns hos flickorna. Med andra ord så spelar hjärnans mognad roll men inte på grund ut av om du är flicka eller pojke. Det viktiga borde vara att ställa frågan: varför de duktiga flickorna *och* de duktiga pojkarna har blivit så bra som de är.

Knyter vi dessutom an till inledningens förklaring om flickors förbättring av matematik och NO-ämnen, främst då fakta som Francis & Skelton hänvisar till, så verkar inte mognadsgraden vara den enda orsaken. Detta på grund ut av att hjärnans mognad även är

betydelsefull vid räkning enligt professor Martin Ingvar. Detta är ett område som pojkar och män länge varit ledande inom. Eftersom flickor så markant har kunnat förbättra sina resultat inom matematik och naturvetenskap så bör det ligga andra faktorer bakom deras framgång än endast mognadsgraden. Åtminstone borde det vara en kombination av faktorer så som mognadsgraden och exempelvis motivation. Forskning.se pekade på just motivationen som en kompensation för skillnaden i mognadsgraden. Det intressanta här är att ta reda på exakt *vad* skolorna, i Francis & Skeltons undersökning, gjorde för att flickor skulle förbättra sig så mycket som de tycks ha gjort? Det borde vara ett bra utgångsläge att studera undersökningar som den och se om någon av de metoder som användes där även går att användas vid läsning.

Språkmiljö och hemförhållanden:

Både forskning studerad i inledningskapitlet och i analysdelen lyfter fram *språkmiljön*, som barnets vistats i innan och under skolgång, som väldigt betydelsefull. Det förklaras hur den är en nästintill avgörande faktor för framgång när det kommer till läsning. Lundberg förklarar hur undersökningar gjorda på 90-talet visade hur barn till högutbildade föräldrar levde i hem med en mycket större variation i språket vilket visade sig ha betydelse för studierna. De som levde i begränsade språkmiljöer gick det sämre för och de behövde i större utsträckning stödundervisning. Här är Murnane et al. (2012) eniga och förklarar hur ett stort ordförråd ger klara fördelar både vad det gäller att lära sig att läsa och att senare förstå vad det är man läser. Även Yildirim et al. (2011) bekräftar ordförrådets betydelse men pekar också på att den är viktigare vid läsning av faktatexter än berättande texter. Detta borde ha hög relevans för skolan där mycket text är i faktaformat. PIRLS undersökningar lyfter även de fram hemresurser som avgörande: antal böcker i hemmet, föräldrarnas utbildningsnivå, yrkesstatus och tillgång till internet etc. PIRLS förklarar hur dessa faktorer står i direkt förhållande till läsnivån: de elever som befinner sig på en avancerad läsfärdighetsnivå har i högre grad goda hemresurser i förhållande till de elever som presterar lägre på testerna. Korats (2006) undersökning belyser också föräldrarnas inverkan. Sättet de introducerar barnet för läsning, redan från unga år, verkar ha en avgörande betydelse. Sättet föräldrarna läser för barnet på tycks sätta mönster som barnet sedan själv anammar när denne själv kan läsa. Har du redan från unga år lärt dig att tolka texten enkelspårigt utan att dra paralleller eller kunna läsa mellan raderna så är risken stor att du sedan fortsätter med detta.

Ytterligare bekräftelse på språkmiljön och hemmets roll ger Reardon et al. (2012) när de redogör för sina undersökningar, i Amerika, av statistik som pekar på relationen mellan *knowledge-based literacy competencies* och hemmets ekonomiska resurser. På 35 år har de välbeställda hemmen ökat investeringen i sina barns fritidsaktiviteter med ca 42 %. Dessa aktiviteter gynnar barnen även på ett språkligt plan. Coles (2013) undersökning, på elever som studerade Shakespeare i London, är ytterligare en bekräftelse på hemmets roll. Här handlade det om att barn från välutbildade familjer redan hade kunskap och uppmuntran att ta sig an ämnet. Något de mindre privilegierade barnen inte hade. Föräldrarnas uppmuntran och engagemang saknades vilket gav starka negativa effekter när det kom till barnets studiemotivation och tro på sig själv. Coles (2013) artikel var dock intressant på grund utav det faktum att den belyste hemmets betydelse inte bara ur pojkars synvinkel utan även ur flickors: hemmets ekonomi och utbildningsnivå drabbar även flickor. Det är med andra ord inte så att detta har med kön att göra utan är enbart en ekonomisk fråga. Detta blir tydligt i Alloways (2007) undersökning där det framgick att pojkar från välbeställda hem vida överträffar studieresultaten för flickor från mindre gynnade hem. Detta signalerar då att om flickor har större språkfärdigheter vid skolstart, som tidigare nämnts, så är förspänget de då besitter möjligt att överbyggas av pojkar som kommer från mer gynnade hem: med varierande språk, tillgång till böcker och uppmuntran etc. För hade det inte varit så hade flickor oavsett bakgrund presterat bättre än pojkar, på grund utav bättre språkfärdigheter, vilket de uppenbarligen inte gör. Däremot skulle det kunna vara möjligt att ekonomisk bakgrund i kombination med exempelvis låg motivation skulle kunna skapa en skillnad mellan pojkar och flickor. Detta är definitivt ett område jag anser besitter mycket intressanta möjligheter: gör denna kombination att fler pojkar halkar efter än flickor? I så fall skulle motivationsfaktorn ha en avgörande roll och den besitter flickor i högre grad än vad pojkar gör.

Motivation:

I inledningen förklarades att motivation är ytterligare en viktig faktor för vilken nivå en elev når i sin läsning. I *Handbook of reading research* förklarades hur motivationen påverkade studieresultaten både över åldersgränser, hemförhållanden och könsgränser: finns motivationen så kan elever prestera bättre än äldre elever, bättre än elever från mer välbärgade hem och pojkar bättre än flickor. Marinak et al. (2010) upptäckte i sin undersökning att pojkar och flickor i åtta- till nioårsåldern, som ansågs vara medelbra läsare, hade likvärdig

uppfattning om sig själva och sin läsförmåga. Dock så verkade pojkarna besitta mindre motivation och satte lägre värde på läsning som aktivitet än vad flickorna gjorde. Logan et al. (2009) undersökning pekade på att när man studerade pojkar och flickor var för sig så var det bara pojkar som visade tecken på att det fanns ett samband mellan läsförmågan och inställningen till att läsa. Den starkaste faktorn var den mellan läsförmågan och elevens uppfattning om sin egen studieförmåga. Boltz (2007) är inne på samma bana när han förklarar att pojkars uppfattning av sig själva som läsare inte står i proportion till hur pass bra de egentligen läser. Det var en skrämmande låg procentsats av pojkar som, i Boltz (2007) undersökning, kunde uppskatta sin egen läsförmåga så som den egentligen var. Väldigt många ansåg sig vara sämre än var de faktiskt var. Uppe på detta så kunde ytterst få pojkar nämna favoritbok eller favoritförfattare trots att de läst i fem år vilket pekar på väldigt lågt intresse för läsning. Ett område som således tycks vara viktigt att arbeta på är pojkars motivation att läsa men pojkar verkar också behöva mer uppmuntran. I inledningen förklarades, vad forskare benämnde, *the sexual division of literacy*: tanken att flickor fick mer synligt beröm för sitt läsande av skönlitteratur. Om Boltz (2007) undersökning tas på allvar så verkar det vara pojkar som är i större behov av detta beröm. Om fenomenet, att flickor får mer beröm, är sant så kan det vara en stor faktor som i kombination med pojkars lägre självförtroende och intresse skapar en nedåtgående trend. Denna trend skulle då vara självnärande eftersom det dåliga självförtroendet, som redan är där, får näring av att berömmet är lågt. Självförtroendet påverkar troligen motivationen att läsa. Om man anser sig vara mindre bra på något så brinner man inte direkt av iver att ta sig an det. Om man uppe på det inte vet vad man skall läsa eller ens tycker om att läsa så måste man få hjälp att bli motiverad. Logan et al. (2010) påpekade att pojkar behöver mer uppmuntran av vuxna i sin omgivning för att förstå hur bra de faktiskt är och med statistik som ovan i åtanke så verkar de vara i akut behov av det. Enligt min mening verkar det största problemet ligga i just motivationen. Det är enligt min mening den faktor som också dyker upp i flest kombinationer så som exempelvis texttyper-motivation, fritidsläsning-motivation, datorn-motivation etc. Om man skall se på det krasst så må det vara så att motivationen påverkas av andra faktorer, så som exempelvis ordförrådet, men om motivationen är låg hos en individ så läser man inte mer bara för att man har ett gott ordförråd. Pojkar behöver inse betydelsen som god läsförmåga har för framtiden. Här kommer samarbete hem och skola in i bilden som oerhört viktig del. Skolan måste uppmana föräldrar att få sina pojkar att läsa. Om detta innebär att de läser med dem eller att de gör det på egen hand spelar ingen roll men läsa måste de göra på fritiden också.

De artiklar jag läst belyser dock en del motsägelsefulla fakta också. I den senaste PIRLS-undersökningen visade det sig att i Sverige finns en lägre nivå av elever som hävdar att de känner en motivation att läsa på fritiden i förhållande till andra undersökta länder. Samtidigt så visar testresultaten att många av de högpresterande länderna har en ännu lägre andel läsmotiverade elever än vad Sverige har. Det innebär att trots att det finns länder som har större andel omotiverade elever så presterar de ändå bättre än vad svenska elever gör. Det borde peka på att det finns en eller flera faktorer som i kombination med motivation ger detta resultat.

Som nämnts ovan så verkar pojkars uppfattning av sig själva som läsare, deras självförtroende av den egna förmågan att läsa och förstå ha en mer avgörande betydelse än vad den har för flickor. Detta hävdar dock Logan et al. (2009) kan vara en fråga om mognad. Vilket är intressant i vår diskussion eftersom det är en faktor vi berört tidigare: hur flickor har nått längre rent mognadsmässigt. Fast skulle detta argument vara sant så borde statistiken jämnas ut i äldre åldrar när pojkarna hinner ikapp flickorna. Tyvärr, så visar inte riktigt statistiken på detta: pojkar ligger fortfarande efter flickor även i tonåren.

Genusfrågan:

Mycket av den fakta som undersökts i detta examensarbete pekar på att läsning kopplas samman med modern och kvinnan. Det anses vara en feminin syssla som män och pojkar sysslar med i mindre utsträckning. Redan 1992 gjordes en undersökning som gav signaler att pojkar läste i mycket mindre utsträckning än flickor. Liknande undersökningar har senare gjorts i Sverige och har gett samma resultat. Som nämnts tidigare så pekar forskare på den så kallade ”sexual division of literacy”⁵⁵ som en orsak till detta fenomen. Denna tankegång skulle då förstärkas på grund utav att majoriteten av lärare som undervisar i läsning är kvinnor. McGeown et al. (2012) såg i sin undersökning ett samband mellan inre motivation och kön: hur pojkar besitter lägre inre motivation än flickor. De ansåg att det behövs fler manliga förebilder som läser bland annat rekommenderades samhället att uppmuntra pappor att läsa mer med sina pojkar. Detta för att skapa miljöer där läsning inte ses på som en syssla mer lämpat för kvinnor/flickor. Serafini (2013) är inne på samma bana när han förklarar att

---

55 *Handbook of reading research* 3. s. 393.

pojkar inte kommer att läsa mer så länge det uppfattas som en flicksyssla. Sokal et al. (2008) undersökning motsäger dock detta eftersom deras undersökning pekade på att det var en väldigt liten andel pojkar som uppfattade läsning som feminint. De pojkar som gjorde det verkade dessutom förbättra sitt självförtroende om de undervisades av kvinnor. Övriga pojkar påverkade inte sin inställning åt någotdera hållet. Det borde peka på att könet på läraren inte spelar så stor roll egentligen. I slutänden borde det handla om vilken lärare som är bäst på sitt jobb. Den lärare som besitter bäst kunskap och kan förmedla den på bästa sätt borde vara den som lyckas bäst. Vi såg i stycket om lärares attityd till läsning hur vissa arbetar efter belöningsystem vid läsning. Denna metod kan knappast vara att rekommendera och använder du dig av den så spelar det inte någon roll om du är man eller kvinna. Resultatet blir det samma: elever som endast läser för att erhålla ett "pris" och det ger ingen bra grogrund för läsutvecklingen. Sokal et al. (2008) fann dock ett intressant samband mellan användandet av datorer i litteraturundervisningen och manliga lärare som undervisade. Denna kombination tycktes uppväga lite av inställningen att läsning var feminint. Hur exakt detta fenomen uppstod förklaras inte riktigt och det ger väl inte heller så mycket att arbeta med egentligen? För det första kan inte all litteraturundervisning bedrivas av bara män med datorer. För det andra så skulle det bli en ytterst ensidig undervisningsmiljö utan kvinnor vilket blir en begränsning som inte är att rekommendera eftersom både män och kvinnor behövs i skolan.

Texttyper och undervisningen:

Flera texter i detta examensarbete berör förhållandet mellan textval och framgång eller motgång i undervisningen. I inledningen refererades till undersökningar gjorda där olika textsorter visade sig vara olika intressant för pojkar och flickor. Det verkade även vara så att barn och vuxna tolkar litteratur på helt olika sätt. Redan 1980 fanns bevis för att barn och vuxna ser väldigt olika på litteratur: det som barn ansåg vara viktigt förbisåg vuxenvärlden helt eller delvis. En teori vi i inledningen fick ta del av är att pojkar föredrar informatiska texter när de väl läser. Skulle detta stämma så borde pojkar ha en fördel i skolan eftersom de flesta textböcker är "faktaspäckade". Tecken finns att detta har en viss sanning eftersom skillnaderna mellan pojkar och flickor är lägre vid tester utförda när materialet är faktaorienterat. Samtidigt fick vi lära oss av Chapman et al. (2007) och Cervetti et al. (2009) hur det fokuseras på skönlitteratur i de tidiga åren samt att i naturkunskap så beskrivs mycket av fenomenen i berättande form. Detta för att denna textform skulle vara lättare för barn att förstå. Här döljer sig då något mycket motsägelsefullt: om nu pojkar skulle ha lättare för

faktatexter och de dessutom presterar sämre än flickor i lästester så kan man ställa sig frågande till varför skolan skulle fokusera på berättande texter i sin undervisning? Nu visar det sig dock att både Chapman et al. (2007) och Cervetti et al. (2009) motbevisar denna teori om berättande texters relevans. I Chapman et al. (2007) fall visade undersökningen att pojkar och flickor inte alls verkar föredra den ena textsorten före den andra utan verkar ha tagit över denna inställning från vuxenvärlden. I Cervetti et al. (2009) fall visade det sig att de berättande texterna inte alls underlättade inläringen av naturkunskap. De beskrivande texterna eleverna återberättade var kortare men de innehöll fler viktiga naturvetenskapliga begrepp än återberättandet av de berättande texterna. Alltså verkar inte elever lära sig mer av berättande texter än vad de nödvändigtvis skulle göra av beskrivande texter. Även Coles (2013) är inne på detta i sin undersökning vid högstadieskolorna i London och deras undervisning av Shakespeare. I den var det ganska uppenbart att skolans val av Shakespeare inte var det optimala valet av text eftersom stora delar av elevgrupperna inte kunde relatera till den. Att skolan väljer texttyper som vuxenvärlden anser håller hög standard och är viktig såg vi redan i inledningen av detta examensarbete inte är en bra grund att stå på. Detta var redan uppenbart i undersökningar gjorda 1980 så det går att ifrågasätta varför lärare fortfarande envisas med att lyfta fram ”bra litteratur” som sedan elever skall bemöta med intresse och förväntan. Shakespeare må ta upp teman som för evigt kommer att vara aktuella, därför är han en av de största, men ungdomar kan inte relatera till sättet hans skrifter är skrivna på om de inte har en stor mängd erfarenhet av det. En vuxen kan ha svårt att ta till sig Shakespeares texter och då har denne varit aktiv läsare bra mycket längre än en tonåring. Att då tro att ett par lektionstimmar skall räcka för att inviga eleverna i dessa texter är väldigt optimistiskt. Vi såg också att det var endast de elever med förkunskap som lyckades. Den förkunskapen kom hemifrån.

McKool et al. (2009) undersökning belyste lärarens inställning som väldigt avgörande. Var de själva intresserade av läsning så gav deras undervisning ett bredare register: fler möjligheter att bearbeta läsoplevelser, de var mer engagerade i elevernas bokval, gav fler tips och diskuterade litteratur i större utsträckning. De arbetade även hårdare för att hjälpa eleverna att finna en inre motivation för läsning. Detta är ett väldigt viktigt område eftersom pojkar tenderar att ha en lägre inre motivation än flickor. Har vi McKools (2009) undersökning i åtanke när vi läser *Lärarnas Nyheter* undersökning, angående lärares läsvanor i Sverige, så kan vi förstå vad detta skulle kunna innebära för vårt land. Av 1000 tillfrågade lärare så läste 130 stycken inga skönlitterära böcker alls på ett helt år. Det talas ofta om att hemmen måste

lyfta fram litteratur som viktigt för barnen. Att de skall visa att läsning är viktigt men även lärare måste göra det. De påverkar också, genom sitt agerande, barnet.

Anmärkningsvärt i detta sammanhang är PIRLS fakta om att svenska lärare använder mindre skönlitteratur i sin undervisning. Om de inte använder skönlitteratur så måste texterna med andra ord vara av beskrivande karaktär? Det skulle innebära att, i linjer med Cervetti et al. (2009) undervisningen borde gynna eleverna mer och resultaten borde vara bättre. Nu råkar det, som bekant, vara så att svenska elever inte alls visar på bättre läsresultat. Även detta är ett bevis som talar emot tanken att pojkar skulle vara mer benägna att ta till sig faktatexter.

Datorn:

Det är inte förrän i den senaste PIRLS-undersökningen som läsförmåga i förhållande till digitala texter undersöktes. Enligt Ulrika Sjöberg, forskare på Halmstad universitet, så kommer internet påverka innebörden av vad som anses vara en text i framtiden. Ungdomen idag använder datorn i så hög grad att, som Logan et al. (2009) och Lenhart et al. (2008) påpekar, varken det de läser eller skriver på nätet uppfattar de som att läsa eller skriva. Denna tendens, att läsa och skriva utan att ens vara medveten om att man gör det, måste skolan ta till vara på. Eftersom undersökningar från 2009 pekar på att skillnaden mellan pojkar och flickors resultat är mindre vid digitala lästester än på traditionella så döljer teknologin stora utvecklingsmöjligheter. Redan 2001 genomförde Doty et al. (2001) tester som visade på teknologins fördelar: de elever som läste via datorn hade ett lite bättre resultat på läsförståelsetesten än de elever som läste i bokform. Förklaringen till detta skulle då främst vara att mindre energi gick åt till att avkoda vilket gav mer kraft över till förståelsen av texten. Detta verkar vara ett av de stora problemområdena om man ser till Reardon et al. (2012) undersökning om studenter i USA. Ciampa (2012) pilotstudie visade även den att teknologin döljer mycket fördelar. I dennes studie så ökade barnens fritidsläsning vid användandet av e-böcker. Vekiri et al. (2008) tillsammans med Imhof (2007) visade hur datorns betydelse är större hos pojkar än den är hos flickor och hur denna tendens verkar bestå upp i tonåren och in i vuxen världen. Det är därför inte helt osannolikt att teknologin borde vara ett forum som tilltalar det manliga könet och skulle kunna vara en inkörsport till läsning för pojkar. Det är dock viktigt att här poängtera att det inte nödvändigtvis finns en direkt länk mellan teknologi och förbättrade resultat på lästester. Både Campuzano et al. (2009) och Sokals (2008) visade att resultaten inte förändrades på grund utav datoranvändning. Det verkade snarare vara så att

länken går mellan teknologi och inställningen till läsning eller motivationen. Dock har undersökningar, relaterade till specifika dataprogram, gett positiva resultat. Sun et al. (2010) visade hur ordförrådet ökade med deras dataprogram. Med PIRLS resultat i åtanke, som visade på förbättrade resultat vid interaktiv läsning, så borde det här tala för att pojkar skulle få bättre förutsättningar om de fick möjligheten att använda datorn både i läsning och i skrivning.

Avslutande kommentar:

En väldigt viktig sak att hålla i åtanke vid läsning av detta examensarbete, men även annan text som relaterar till pojkar och läsning, är att inte alla pojkar läser sämre än flickor. Det finns en stor grupp pojkar som läser lika bra och många gånger bättre än jämnåriga flickor. Inte heller saknar alla pojkar motivation för att läsa eller intresse för det. De undersökningar som jag studerat har, precis som detta arbete, begränsningar som har påverkat resultatet. I vissa fall är de rent partiska där resultatet är önskat att gå i en viss riktning. Om du som Sun et al. (2010) bedriver forskning på ett dataprogram, som en av deltagarna har varit med att skapa, så kommer er undersökning med största sannolikhet inte lyfta fram detta dataprogram i negativ dager. Att det då ständigt är denna deltagare som det refereras till gör att undersökningen blir något skev. Samma sak gäller för Senn (2012) som vid flera tillfällen citerar Leonard Sax. Leonard Sax är, förutom psykolog och författare, även grundare av organisationen *National Association for Single Sex Public Education*. Att grunda delar av sitt arbete på fakta från en person som så uppenbart strider för en viss inriktning i skolsystemet känns inte helt opartiskt. Dessutom så spelar sättet undersökningar görs på också en avgörande roll. Ställs frågor med givna svarsalternativ, där elever skall kryssa för det alternativ som de tycker passar bäst, så har redan där valmöjligheterna begränsats. Forskare har en grundtanke när de påbörjar en undersökning och givna svarsalternativ kommer med stor sannolikhet att färgas av forskarens uppfattning om hur ett visst fenomen kan ha uppstått. Storleken på undersökningarna såg vi också vara avgörande. Som Logan et al. (2010) påpekar i sin undersökning så kan ett visst fenomen synas när grupperna är små men minska eller försvinna när grupperna blir större. I detta arbetes gång har jag tyckt mig se tendenser att forskare inte sällan väljer statistik som stärker en redan existerande uppfattning. Eftersom jag med min begränsade erfarenhet, av att söka information i databaser och i tidskrifter, lätt kan finna statistik som talar emot varandra på i stort sätt varenda punkt så borde en erfaren forskare också kunna det. Därför är det i mitt tycke troligt att de redan innan arbetet påbörjats valt att följa ett visst spår och att fakta valts ut som styrker detta spår. Därmed inte sagt att det de gör är oviktigt. Allt som undersöks väcker frågor som skapar nya undersökningar och ny kunskap kommer ur dessa.

Avslutningsvis skulle jag vilja påstå att det inte går att peka på en av dessa faktorer jag i detta examensarbete har beskrivit och säga att den betyder mer än någon annan. Avgörandet ligger snarare i kombinationer mellan faktorer. Tre väldigt viktiga faktorer, som dyker upp i olika

kombinationer, tycks vara motivation, hemmets roll samt vuxnas stöd. För att förtydliga detta kan man se på den språkfärdighet som flickor besitter vid skolstart. Den tycks kunna överbyggas med hjälp av motivation, uppmuntran samt stöd hemifrån. Alltså skulle inte motivationen i sig själv kunna överbygga gapet som språkfärdigheten besitter utan den gör det i kombination med andra faktorer. Vad det gäller hemmets ekonomiska förutsättningar så har vi sett att den har en avgörande inverkan på barnets läsutveckling. Tanken att fler pojkar skulle komma från fattiga hem än flickor är väldigt långsökt och därför bör lika många barn, oavsett kön, få svårigheter i sin läsutveckling. Ändå så är det fler pojkar än flickor som halkar efter. Här handlat det således om kombinationen hemmets ekonomi och motivation. Hur denna kombination slår ut till flickors fördel går att ifrågasätta och är högst intressant. Här krävs onekligen mer forskning för att förtydliga. Det låga självförtroende som Boltz pekade på hos pojkar tycks kräva uppmuntran som i sin tur borde höja motivationen och självkänslan. Åter igen så är det en kombination av faktorer: vuxnas stöd ökar motivationen som skapar mer läsning vilket i det långa loppet ger resultat.

Min slutliga uppfattning är således att olika kombinationer av motivation, hemmets ekonomi, vuxnas stöd och uppmuntran påverkar starkast men var och en för sig är de inte lika betydelsefulla. Genus och teknologi har mindre betydelse men dock tycks teknologin kunna öka motivationen för pojkar. Enligt min mening så borde forskningen kring pojkars sämre resultat fokusera mindre på enskilda moment och istället se hur dessa moment påverkar varandra. Svaret tycks nämligen ligga i dessa kombinationer. Det är även viktigt att denna information kommer skolor till handa så att lärare angriper problemet från flera håll. Föräldrar och vuxna i barnets omgivning är även de i stort behov av att informeras om hur viktiga deras funktion i det hela egentligen är.

Referenser:

Litteratur:

- Arfwedson, G. (2006). *Litteraturdidaktik: från gymnasium till förskola*. Vetenskapsrådet: Stockholm.
- Backman, J. (1998). *Rapporter och uppsatser*. Studentlitteratur: Lund.
- Bryman, A. (1997). *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Studentlitteratur: Lund.
- Elbro, C. (2008) *Läsning och läsundervisning*. Liber AB: Stockholm.
- Francis, B. & Skelton, C. (2001) *Investigating gender: contemporary perspectives in education*. Open University Press: Buckingham.
- Gustavsson, B. (2003) *Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen*. Studentlitteratur: Lund.
- Halvorsen, K. (1992) *Samhällsvetenskaplig metod*. Studentlitteratur: Lund.
- Kamil, M. (2000) *Handbook of reading research. Vol. 3*. Lawrence Erlbaum Associates: London.
- Lundberg, I. (2010) *Läsningens psykologi och pedagogik*. Natur & Kultur: Stockholm.
- Makin, L. & Diaz, C. (2002) *Literacies in early childhood: changing views challenging practice*. Maclellan & Petty cop.: Sydney.
- Steenberg, A. (1997) *Flickor och pojkar i samma skola*. Ekelund: Solna.
- Nasiell, A. & Bjärbo, L. (2007) *Boken om läslust*. Barnens Bokklubb: Stockholm.

Tidskrifter:

- Alloway, N. (2007). *Swimming against the tide: Boys, Literacies, and schooling – an Australian study*. Canadian Journal of Education, vol. 30, issue 2, p. 582-605.
- Boltz, R. (2007). *What We Want: Boys and Girls Talk about Reading*. School Library Research, vol. 11.
- Cervetti, G. & Bravo, M. & Hiebert, E. & Pearson, D. & Jaynes, C. (2009). *Text Genre and Science Content: Ease of Reading, Comprehension, and Reader Preference*. Reading Psychology, vol. 30, p. 487-511.
- Chapman, M. & Filipenko, M. & McTavish, M. & Shapiro, J. (2007). *First graders' preferences for narrative and/or information books and perceptions of other boys' and girls' book preferences*. Canadian Journal of Education, vol. 30, issue 2, p. 531-553.
- Ciampa, K. (2012). *ICANREAD: The Effects of an Online Reading Program on Grade 1 Students' Engagement and Comprehension Strategy Use*. Journal of Research on Technology in Education, vol. 45, issue 1, p. 27-59.
- Coles, J. (2013). 'Every child's birthright'? *Democratic entitlement and the role of canonical literature in the English National Curriculum*. The Curriculum Journal, vol. 24, nr. 1, p. 50-66.
- Costello, B. (2008). *Leveraging Gender Differences to Boost Test Scores*. Principal, January/February 2008, p.50.
- Doty, D. & Popplewell, S. & Byers, G. (2001) *Inter-active CD-Rom storybooks and young readers' reading comprehension*.

Journal of Research on Technology in Education, vol. 33, nr. 4, p.374-384.

Eliot, L. (2013). *Single-sex education and the brain*. Sex Roles – A Journal of Research. Vol. 69, issue 7-8, p. 363-381.

Imhof, M. & Vollmeyer, R. & Beierlein, C. (2007) *Computer use and the gender gap: The issue of access, use, motivation, and performance*. Computers in Human Behavior, Vol. 23, issue 6, p. 2823-2837.

Korat, O. (2009). *The effect of maternal teaching talk on children's emergent literacy as a function of type of activity and maternal education level*. Journal of Applied Developmental Psychology, vol. 30, issue 1, p. 34-42.

Logan, S. & Johnston, R. (2009). *Gender differences in reading ability and attitudes: examining where these differences lie*. Journal of Research in Reading, vol. 32, Issue. 2, p. 199-214.

Logan, S. & Johnston, R. (2010). *Investigating gender differences in reading*. Educational Review, Vol.62, Issue 2, 2010, p. 175-187.

Marinak, B. & Gambrell, L. (2010). *Reading Motivation: Exploring the Elementary Gender Gap*. Literacy Research and Instruction, vol. 49, issue 2, p. 129-141.

McGeown, S. & Goodwin, H. & Henderson, N. & Wright, P. (2011). *Gender differences in reading motivation: does sex or gender identity provide a better account?* Journal of Research in Reading, vol. 35, issue 3, p. 328-336.

McKool, S. & Gespass, S. (2009) *Does Johnny's Reading Teacher Love to Read? How Teachers' Personal Reading Habits Affect Instructional Practices*. Literacy Research and Instruction, vol. 48, issue 3, p. 264-276.

Murnane, R. & Sawhill, I. & Snow, C. (2012). *Literacy Challenges for the Twenty-First Century: Introducing the Issue*. The Future of Children, vol. 22, nr. 2, p. 3-16.

Reardon, S. & Valentino, R. & Shores, K. (2012). *Patterns of Literacy among U.S. Students*. The Future of Children. vol. 22, nr. 2, Fall 2012, p.18.

Senn, N. (2012). *Effective Approaches to Motivate and Engage Reluctant Boys in Literacy*. Reading Teacher, vol. 66 nr. 3, p. 211-220.

Serafini, F. (2013). *Supporting boys as readers*. The Reading Teacher, vol. 67, issue 1, p. 40-42.

Sokal, L. & Katz, H. (2008). *Effects of technology and male teachers on boys' reading*. Australian Journal of Education, vol. 52, nr. 1, p. 81-94.

Sokal, L. & Thiem, C. & Crampton, A. & Katz, H. (2009) *Differential effects of male and female reading tutors based on boys' gendered views of reading*. Canadian Journal of Education 32, 2 (2009): 245-270.

Sun, Y. & Zhang, J. & Scardamalia, M. (2010) *Developing deep understanding and literacy while addressing a gender-based literacy gap*. Canadian Journal of Learning and Technology, vol.36, nr. 1, p. xx.

Vekiri, I. & Chronaki, A. (2008). *Gender issues in technology use: Perceived social support,*

computer self-efficacy and value beliefs, and computer use beyond school. Computers & Education, volume 51, issue 3, p.1392-1404.

White, B. (2007). *Are Girls Better Readers than Boys? Which Boys? Which Girls?* Canadian Journal of Education, 30, 2 (2007), p.554-581.

Yildirim, K. & Yildiz M. & Ates, S. (2011). *Is Vocabulary a Strong Variable Predicting Reading Comprehension and Does the Prediction Degree of Vocabulary Vary According to Text Types.* Educational Sciences: Theory & Practice, Volume 11, issue 3, p. 1541-1547.

Internet:

Campuzano, L. & Dynarski, M. & Agodini, R. & Rall, K. (U.S. Department of Education). *Effectiveness of Reading and Mathematics Software Products – Findings From Two Student Cohorts.* Tillgänglig på: <file:///tmp/20094042.pdf> (Hämtad: 2013-10-19)

Dewey, J. (1897). *My Pedagogic Creed.* Tillgänglig på: <file:///tmp/17.pdf> (Hämtad: 2013-10-15)

Forskning.se. (2011) *Är pojkar och flickors hjärnor olika?* Tillgänglig på: <http://www.forskning.se/nyheterfakta/teman/hjarnanochlarande/tiofragorochsvar/arpojkarochflickorshjarnorolika.5.2e8f151e133b9963de48000672.html> (Hämtad: 2013-09-17)

Lenhart, A. & Arafeh, S. & Smith, A. & Macgill, A. (2008). *Writing, Technology and Teens.* Tillgänglig på: <http://www.pewinternet.org/Reports/2008/Writing-Technology-and-Teens.aspx> (Hämtad: 2013-10-03)

Lärarnas Nyheter. (2013). *Yngre lärare läser sällan romaner.* Tillgänglig på: <http://www.lararnasnyheter.se/lararnas-tidning/2013/01/16/yngre-larare-laser-sallan-romaner> (Hämtad: 2013-10-15)

National Literacy Trust. (2012) *Boys' Reading Commission.* Tillgängligt på: file:///tmp/Boys_Commission_Report.pdf (Hämtad: 2013-09-20)

Nordiska Rådet. *Universitetsstuderande.* Tillgänglig på: <http://www.norden.org/sv/tema/tema-2012/nordisk-statistik-i-50-aar-1/statistik-fraan-196220132012/universitetsstuderande> (Hämtad: 2013-09-20)

Skolverket. (2003) *Barns läskompetens i Sverige och i världen – PIRLS 2001.*

Tillgänglig på: <file:///tmp/pdf1175.pdf> (Hämtad: 2013-09-23)

Skolverket. (2007) *PIRLS 2006 – Läsförmågan hos elever i årskurs 4 i Sverige och i världen.*

Tillgänglig på: <file:///tmp/pdf1756.pdf> (Hämtad: 2013-09-23)

Skolverket. (2012) *PIRLS 2011-- Läsförmågan hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv.*

Tillgänglig på: <file:///tmp/pdf2941.pdf> (Hämtad: 2013-09-23)

Skolverket. (2011) *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011.*

Tillgänglig på: <http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/laroplan/main.htm?tos=GR> (Hämtad: 2013-09-23)

Skolverket. (2010) *Rustad att möta framtiden?* Tillgänglig på: <file:///tmp/pdf2473.pdf> (Hämtad: 2013-09-23)

Skolverket. (2013) *Digital och traditionell läsning. Analys av olika elevgruppers läsning utifrån PISA 2009.*

Tillgänglig på: <file:///tmp/pdf3026.pdf> (Hämtad: 2013-09-28)

Torgerson, C. & Brooks, G. & Hall, J. (2006) *A Systematic Review of the Research*

Literature on the Use of Phonics in the Teaching of Reading and Spelling. Tillgänglig på:

<file:///tmp/A%20Systematic%20Review%20of%20the%20Research%20Literature%20on%20the%20Use%20of%20Phonics%20in%20the%20Teaching%20of%20Reading%20and%20Spelling.pdf>

(Hämtad:2013-10-07)